

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets tekst
vedtoges uden afstemning.

Forslagets overgang til anden (sidste) be-
handling
vedtoges uden afstemning.

Den sidste sag på dagsordenen var:

10) Forespørgsel nr. F 15:

Forespørgsel til finansministeren:

»Hvilke oplysninger kan der gives om udviklingen i overskud og indtjeningsevne i dansk erhvervsliv siden 1980 og om den forskydning, der er sket mellem lønindkomsters og restindkomsters andele af de samlede indkomster – og hvilke overvejelser giver den stedfundne og den for de kommende år tilstræbte udvikling i virksomhedernes overskud og den ændrede formuefordeling regeringen anledning til?«

Af Svend Auken (S) m.fl.

(Forespørgslen anmeldt 24/1 85. Fremme af forespørgslen vedtaget 30/1 85).

Begrundelse

Svend Auken (S):

I min egenskab af ordfører for forespørgerne vil jeg gerne sige – for nu at komme til noget helt andet – at der er tre grunde til, at socialdemokratiet har rejst denne forespørgsel om de senere års overskud i erhvervslivet og forskydningen fra lønindkomst til såkaldte restindkomster.

Den første er et ønske om at få en seriøs diskussion af selve tallene, dels for at sikre, at vi så vidt muligt diskuterer på et fælles grundlag, dels for at vække erkendelse af, at der faktisk er en ret dramatisk udvikling i gang.

Fra 1980 til 1985 er lønmodtagernes andel af nationalindkomsten efter fradrag af den offentlige sektor sunket fra 67 pct. til ca. 57 pct., mens restindkomsterne, dvs. virksomhedernes bruttoindtjening, er steget tilsvarende. Disse beregninger er foretaget af det økonomiske råd. Rådet har også beregnet den sammenlignelige udvikling mellem løn- og rest-

indkomster i 1980'erne, der groft taget viser, at pengelønningerne i denne periode inklusive et skønnet tal for 1985 er steget med knap 50 pct., mens de samlede restindkomster i perioden er blevet mere end fordoblet. Dette er i og for sig ikke i sig selv nødvendigvis nogen negativ udvikling, men det sker på baggrund af en formuefordeling, der i forvejen er meget skæv.

Den anden årsag til forespørgslen er at få en politisk drøftelse af holdningerne til den skete udvikling. Vi i socialdemokratiet er ikke overraskede over det, der er foregået. Formålet med en aktiv lønpolitik – og andet har regeringen som bekendt ikke haft fantasi til – og andre indgreb til fordel for lønkonkurrenceevnen, der jo i øvrigt navnlig blev forbedret fra 1979 til 1982, er naturligvis at forrykke forholdet mellem lønindkomster og restindkomster.

Men der er en grænse, der ikke bør overskrides, og der er nogle principielle holdningsmæssige vilkår, som man så vidt muligt bør respektere. Vi må sikre os, at pengene bliver brugt til opsparing og investering, og at lønmodtagerne får en effektiv medejendomsret til de værdier, de selv er med til at frembringe.

Det fører mig frem til det tredje tema for debatten i dag: holdningen til en spredning af formue og indflydelse i samfundet. Hvordan stiller regeringen og partierne sig til dette vigtige samfundsperspektiv?

Socialdemokratiet lagde ved årsskiftet 1979-80 sin model for en ejendomsretsreform gennem overskudsdeling frem. Det er stadig vort udgangspunkt, men vi vil naturligvis lytte til og være åbne over for ethvert reformflertal, der måtte tegne sig i denne sag. Paradokset er, som også ministerens nære medarbejdere i finansministeriet har udtrykt det – jeg bruger mine egne ord – at den nuværende forskydning fra lønindkomst til restindkomst er nødvendig, men ikke i længden holdbar, medmindre der sker en deling af overskuddet og af værditilvæksten.

Vi har i Danmark på dette vigtige område tøvet for længe.

Besvarelse

Finansministeren (Palle Simonsen):

Økonomisk fremgang er kun mulig, hvis investeringerne vokser. Højere investeringer

[Finansministeren]

er simpelt hen nøglen til løsningen af de økonomiske problemer; det tror jeg faktisk der er almindelig enighed om. Det er en forudsætning for løsningen af de økonomiske problemer, at vi holder igen i den offentlige sektor og sætter alle kræfter ind på den størst mulige fremgang i produktion og beskæftigelse i den private sektor.

I perioden fra midten af 1970erne til begyndelsen af 1980erne, hvor det gik galt for dansk økonomi, var det især investeringerne, det kneb med. Fra 1978 til 1982 faldt erhvervenes investeringer fra år til år. Investeringsudviklingen var også dårlig i flere andre lande, men faldet var særlig kraftigt i Danmark.

Hvad var så årsagen til det? Det var ikke, at afsætningsmulighederne var dårligere for danske virksomheder, men derimod, at virksomhedernes konkurrenceevne var for ringe. I den periode steg de danske lønninger hurtigere end konkurrenternes, og reallønnen steg hvert år væsentlig mere, end der var dækning for i produktionen. Virksomhedernes indtjening blev derfor stadig ringere. I begyndelsen af 1980erne var indtjeningsevnen i erhvervene næsten halveret i forhold til de bedste år i 1960erne. Da renteniveauet samtidig var presset op over 20 pct., kan det ikke undre, at investeringerne var i bund.

Det var på det tidspunkt, den danske krone blev devalueret flere gange. Nedskrivningen af kronen lettede situationen for mange konkurrenceudsatte virksomheder, og for første gang i flere år så man en begyndende stigning i erhvervenes indtjening. Men det lykkedes alligevel ikke at få gang i investeringerne. Og en vigtig årsag hertil var de fortsat høje lønstigninger og den meget høje rente. Begge dele stillede mange virksomheder, især nye og ekspanderende virksomheder, i en meget vanskelig situation.

Da firkloverregeringen trådte til, blev den økonomiske politik lagt om. Vi satte fra starten på at afdæmpe løn- og prisstigningerne, standse væksten i den offentlige sektor og føre en fast kronekurspolitik. Som bekendt førte denne politik til et markant fald i renten. Oppositionen var dengang meget kritisk over for den økonomiske politik, og der var mange udtalelser om, hvor voldsomt arbejdsløsheden ville stige i de kommende år.

Det kom jo nu til at gå helt anderledes. Vi har i det sidste par år oplevet den første stigning i erhvervenes investeringer i 8 år, og

fremgangen i 1984 har været endog meget betydelig. Alene i industrien er investeringerne i løbet af 1984 vokset med ca. 30 pct. Det er faktisk uden sidestykke og viser, at virksomhederne fuldt ud har omsat det stigende overskud til investeringer i nye arbejdspladser. Produktion og beskæftigelse er også steget. Stigningen i beskæftigelsen i den private sektor er den største stigning i 15 år.

Det er hævdet, at den økonomiske fremgang ikke skyldes regeringens økonomiske politik, men derimod opgangen i den internationale økonomi. Det er selvfølgelig rigtigt, at de internationale konjunkturer har været bedre i det sidste par år, men det er en kendsgerning, som ingen kan komme uden om, at dansk økonomi har klaret sig bedre end de fleste andre landes økonomier. Den økonomiske vækst i Danmark er blandt de højeste, og som et af de få lande har Danmark nu faldende arbejdsløshed. I 1984 blev der skabt op imod 50.000 nye arbejdspladser og næsten alle i den private sektor.

Den økonomiske fremgang, vi har set i 1984, skal videreføres i de kommende år, og for at det kan lade sig gøre, er det helt afgørende, at stigningen i erhvervenes investeringer fortsætter. Under den stærke økonomiske opgang i begyndelsen og i midten af 1960erne blev ca. 15 pct. af landets samlede produktion anvendt til erhvervsinvesteringer.

I 1982 var denne andel faldet til 10 pct., et fald i investeringsandelen på næsten 5 procentenheder. Stigningen i erhvervsinvesteringerne i 1984, som var meget stærk, har øget investeringsandelen med 1 procentenhed. Skal vi op på investeringsniveauet for 1960erne – og det skal vi for at løse beskæftigelsesproblemet – er vi i 1984 kun kommet en femtedel af vejen, eller med andre ord: vi skal stort set gentage den stigning i investeringerne, vi har set i 1984, i hvert af årene i resten af dette årti.

Det bliver en kæmpeopgave, og den kan kun løses, hvis virksomhedernes overskud og indtjening fortsat vokser. Uden en forbedring af erhvervenes indtjening kan investeringerne ikke bringes op på det niveau, der genskaber den fulde beskæftigelse. Der er nok mange, der gerne vil lukke øjnene for denne kendsgerning, men gør man det, kan der ikke føres en realistisk økonomisk politik.

Det er svært at lave præcise statistiske opgørelser af virksomhedernes indtjeningsfor-

[Finansministeren]

hold. Selvfølgelig foreligger der oplysninger fra de enkelte virksomheder, men det er vanskeligt at få sat oplysningerne sammen til et brugbart helhedsbillede.

I de senere år er statistikken blevet udbygget væsentligt, men for årene før midten af 1970'erne er oplysningerne sparsomme. I den seneste finansredegørelse er der fremlagt en del materiale for en ganske lang periode; i hvert fald skulle der være statistiske oplysninger, der besvarer de konkrete spørgsmål, der er nævnt i den forespørgsel, som er udgangspunkt for dagens debat.

Det fremgår af finansredegørelsens oplysninger, at erhvervenes overskud og indtjeningsevne har været stigende siden 1980 og især er steget i 1983 og 1984, men overskudsgraden og indtjeningsevnen er stadig under niveauet for 1960'erne og begyndelsen af 1970'erne.

To mere tekniske forhold er her af afgørende betydning. Det ene er erhvervenes soliditet, dvs. erhvervenes egenkapital i procent af de samlede aktiver. Er soliditeten for lav, er virksomhederne sårbare over for økonomiske ændringer og vil ikke være i stand til at igangsætte omfattende investeringsprojekter.

Vi har i de senere år set alt for mange eksempler på, at ellers fremgangsrige virksomheder kommer i vanskeligheder, fordi soliditeten er for lav. Regnskabsstatistikken viser, at industriens soliditet var faldende fra midten af 1970'erne og helt frem til 1981-82. Stigningen i indtjeningen i det sidste par år har øget soliditeten, men stigningen har ikke været tilstrækkelig til at bringe soliditeten op på det tidligere niveau.

Et andet teknisk, men også vigtigt moment er forholdet mellem kapitalafkast og realrente, dvs. det afkast, man får af erhvervsinvesteringer sammenlignet med afkast af obligationer. Giver obligationerne større afkast, virker det naturligvis også hæmmende for erhvervsinvesteringerne.

I hele perioden fra 1976 til 1983 var afkastet af obligationer større end det gennemsnitlige afkast fra erhvervsinvesteringer. Først i 1984 tyder oplysningerne på, at erhvervsinvesteringerne igen i gennemsnit giver et lidt højere afkast end obligationer. Der kræves imidlertid en yderligere stigning i erhvervenes indtjening og et betydeligt fald i renteniveauet, før den balance, der eksisterede i 1960'erne, er genskabt.

De foreliggende undersøgelser af virksomhedernes overskud og indtjeningsevne synes derfor ikke at rejse nogen tvivl om den økonomiske konklusion: en fortsat nedbringelse af arbejdsløsheden kræver yderligere stigning i investeringerne, og det forudsætter en fortsat fremgang i erhvervenes overskud og indtjeningsevne. Førers der økonomisk politik på tværs af denne grundlæggende sammenhæng, vil det igen gå galt med beskæftigelsen.

Modstykket til, at virksomhedernes andel af det samlede produktionsresultat stiger, er naturligvis, at lønindkomsternes andel falder. Som det også er vist i finansredegørelsen, har virksomhedernes andel af produktionsresultatet, nettoestindkomstkvoten, været faldende fra midten af 1970'erne og frem til 1982. I 1983 og 1984 har andelen været stigende, men andelen er endnu ikke nået op på niveauet for 1970'erne.

Vi er således på vej til at genskabe en rimelig balance mellem den del af produktionsresultatet, der tilfalder henholdsvis virksomhederne og lønmodtagerne. Men vi har endnu ikke nået balancepunktet.

Her vil jeg gerne citere min svenske kollega, finansminister Kjell-Olof Feldt, der i bogen »Samtale med Feldt« bl.a. har sagt (s. 37):

»Hvad vi nu gør, er at forsøge at genskabe et rimeligere forhold mellem overskud og løn. I slutningen af 1970'erne havde vi et unormalt forhold; overskuddene var således for lave til at sikre en stabil fremtidig investeringsudvikling, og lønandelen var på tilsvarende vis aldeles for høj til at give balance i vor udenrigshandel. Forbruget blev for højt i forhold til den produktion, vi præsterede.«

Det synes jeg er meget klogt sagt. Der er imidlertid næppe tvivl om, at genskabelse af fuld beskæftigelse kræver, at virksomhedernes andel af produktionsresultatet bringes over niveauet fra 1960'erne. Det hænger snævert sammen med den teknologiske udvikling. Det højere velstandsniveau er jo skabt gennem stadig mere avancerede produktionsprocesser, og det kræver større investeringer. Skal investeringerne forrentes og kapitalapparatet fornyes, forudsætter det, at virksomhedernes andel af produktionsresultatet øges.

Denne fundamentale sammenhæng gælder ikke kun i kapitalistiske økonomier. I de socialistiske lande kræver højere investerings-

[Finansministeren]

omfang naturligvis også, at en større del af produktionsresultatet tilfalder virksomhederne.

Det er ligeledes tankevækkende, at både den japanske og den amerikanske økonomi, der begge har vist større vækstrater end de europæiske økonomier, er kendetegnet ved, at virksomhedernes andel af produktionsresultatet er forholdsvis høj. Modsat har et land som f.eks. England både lav profitandel og forholdsvis lav vækst.

Når det kommer til stykket, er der vel ret udbredt enighed om den økonomiske nødvendighed af gode indtjeningsforhold i erhvervene. Men jeg forstår godt, at lønmodtagerne ved overenskomstafslutningen i 1983 krævede, at den løntilbageholdenhed, der blev udvist, omsattes i større investeringer og mere beskæftigelse. Det stillede regeringen dengang i udsigt. Vi er naturligvis tilfredse med, at løftet nu er indfriet, og vi har set en stærkere fremgang i beskæftigelsen, end selv de mere optimistiske havde regnet med.

Der er for mig ingen tvivl om, at yderligere løntilbageholdenhed i kombination med regeringens øvrige politik kan sikre en fortsat stærk fremgang i investeringer, produktion og beskæftigelse. Men når vi af lønmodtagerne må kræve løntilbageholdenhed, må vi af virksomhederne kræve, at den øgede indtjening omsættes i investeringer, i nye arbejdspladser. Det skete i 1984, og der er intet grundlag for at tro, at det ikke også skulle ske i de kommende år.

Fremgangen i investeringerne skal modsvares af en stigning i den indenlandske opsparing, og det kræver, at også husholdningernes opsparing sættes i vejret. Får vi ikke skabt den nødvendige opsparing, får vi heller ikke nedbragt underskuddet på betalingsbalancen. Det er et af hovedelementerne i regeringens forslag til en skattereform at få styrket opsparingen i samfundet.

Den tilskyndelse til gældsstiftelse, der ligger i de nuværende skatteregler, må fjernes. Skattereglerne må indrettes sådan, at det også for den enkelte familie kan betale sig at spare op fremfor at stifte gæld, og skattereglerne skal også indrettes på en måde, der fremmer den langsigtede pensionsopsparing.

Regeringen ønsker, at en større opsparing hos lønmodtagerne i vidt omfang kanaliseres ud til erhvervslivet som risikovillig kapital. Vi har i det sidste par år set en positiv udvik-

ling på aktiemarkedet. Aktiemarkedet var tidligere uden betydning for finansieringen af virksomhedernes ekspansion. Det forhold er nu ved at ændre sig. Mange virksomheder, både nye og gamle og store og små, har i det forløbne år hentet kapital på aktiemarkedet som det afgørende grundlag for en udvidelse af produktion og beskæftigelse.

I vid udstrækning er det lønmodtagernes opsparing, der således kanaliseres ud til erhvervslivet som risikovillig kapital. Det gælder både opsparing i investeringsforeninger og lønmodtagernes pensionsopsparing i livsforsikringselskaber, pengeinstitutter og pensionskasser. De seneste oplysninger viser en mærkbar udbredelse af aktiebesiddelse, og det er en udvikling, regeringen vil søge at fremme i de kommende år.

En videreførelse af regeringens økonomiske politik indebærer en fortsat styrkelse af virksomhedernes indtjening og en forøgelse af den samlede opsparing i det danske samfund. Det er nødvendigt for at skabe større investeringer og stærkere vækst i produktion og beskæftigelse. Efterhånden som vi får bugt med betalingsbalance- og gældsproblemerne, vil en større økonomisk vækst give grundlag for en ny og holdbar fremgang i realindkomsterne, men der er ingen nemme genveje til dette mål. Vi må gennemføre en stram indkomstpolitik, vi må holde de offentlige udgifter i ro, og vi må gennemføre en skattereform, som fremmer opsparingen.

Forhandling

Svend Auken (S):

Jeg vil gerne sige finansministeren tak for svaret på forespørgslen; meget kunne man vel sige om den tale, finansministeren netop har holdt, men i særlig høj grad præget af selvkritik var den vist ikke. Så vidt jeg kunne se, var der ikke ét eneste problem i den strategi, regeringen havde valgt; ikke ét eneste af de problemer, jeg påpegede i min begrundelse, og som jeg håber også vil komme til at præge debatten her, gik finansministeren ind på.

Jeg skal ikke gå meget ind i den økonomiske forhistorie om, hvem der har æren af, at vi trods alt i 1984 har oplevet et bedre år, end vi længe har gjort det i dansk økonomi. Skyldes det, som finansministeren siger det,

[Svend Auken]

at regeringens besparelser og regeringens fast kronekurs-politik har vendt hele billedet, eller skyldes det, som jeg har sagt det ved mange lejligheder, at der er kommet et kraftigt internationalt opsving, som Danmark i kraft af den konkurrenceevneforbedring, der skete især fra 1979 og til 1982, har kunnet udnytte, altså i kraft af den konkurrenceevnemæssige forbedring, som bl.a. nu giver sig udslag i, at vores lønkonkurrenceevne f.eks. i forhold til Vesttyskland er 23 pct. bedre? Hvis jeg skal være fair, er vist den sidste halvanden procent af de 23 pct. kommet i den nuværende regerings tid. Ære den, som æres bør!

Imidlertid undrer det mig alligevel, at finansministeren tager så let på problemerne. Det er rigtigt, at vi sidste år havde en vækst i industriinvesteringerne på 30 pct. Men det er også rigtigt, at investeringerne til trods for meget smukke regnskabsresultater i det foregående år nærmest faldt. Det er også rigtigt, at alle prognoser, som jeg har set fra uafhængige sagkyndige, siger, at den stignings-takt på 30 pct., vi har kunnet se i 1984, falder til det halve i løbet af 1985. Finansministeren siger, at forudsætningen for, at regeringens politik kan lykkes, er, at investeringsomfanget hvert år skal stige lige så meget som i 1984.

Det andet problem, som finansministeren slet ikke går ind på, er det, som jeg kaldte det tredje tema, men som jo er et hovedtema ved denne diskussion her, nemlig den meget skæve formuefordeling i det danske samfund. En vel gennemført og tilrettelagt indkomstpoltik, som vi jo ikke er uenige om nødvendigheden af – vi kan være uenige om instrumenterne eller i hvert fald den måde, det gøres på, men ikke sigtet – vil efter vores opfattelse efter forhandling med lønmodtagerorganisationerne omfattende alle grupper i samfundet nødvendigvis få til resultat, at der kan rejses spørgsmål om formuefordelingen.

Jeg sagde i min motivering for dagens forespørgsel, at der var 3 temaer, vi gerne ville diskutere: hvor stor er den forskydning, der er sket mellem lønindkomster og restindkomster siden 1980, og hvordan påvirker den formuefordelingen, hvad er partiernes holdning til forskydningerne, og hvad vil vi gøre ved det?

Jeg nævnte, at det økonomiske råds of-fentliggjorte beregninger viser, at restindkomsterne i perioden fra 1980 til 1985 er steget dobbelt så hurtigt som lønindkomsterne, og i det sidste par år har forskellen endda været større, selv om det sidste års fremgang i beskæftigelsen naturligvis på længere sigt må indsnævre feltet en smule.

Ser man på udviklingen i de skattepligtige indkomster, er det det samme billede, der tegner sig: de selvstændiges indtægter stiger næsten dobbelt så hurtigt som lønmodtagernes. I 1981 og 1982 steg de selvstændiges skattepligtige indkomster – og det er altså efter, at de har været i gang med deres revisorer – med 20,5 pct. og 11,7 pct., hvor lønmodtagernes i de samme år steg med henholdsvis 11,5 pct. og 6,1 pct.

Når det gælder tallet for udbetalte udbytter, er forholdet endnu mere slående. Fra 1980 til 1983 skete der mere end en tredobling af antallet af millioner kroner udbetalt i udbytter, samtidig med at reallønnen faldt for lønmodtagerne.

Indkomstpyramiden i det danske samfund bliver desværre stadig mere skæv, og det er i bunden af systemet, at afsavnene lides, hvad man jo også kan se af – hvis man skal vende tilbage til Feldt-citatet fra før – at det private forbrug ikke har givet efter, men tværtimod er stigende, endda på de områder, der er mest skadelige for dansk økonomi, nemlig import af forbrugsgoder. Men lad det være.

Værre er det, at den skæve udvikling i indkomstfordelingen naturligvis fører til endnu større ændringer i formuefordelingen, og den er som bekendt i forvejen meget skæv. Ifølge Danmarks Statistiks opgørelse fra 1982 over de skattepligtige formuer ejede den rigeste tiendedel af befolkningen knap 60 pct. af alle formuer, og hvad angår erhvervsformuerne, ejede de rigeste 10 pct. 90,4 pct. af alle erhvervsformuer og dermed også mindst 90,4 pct. af al den indflydelse, der kommer i kraft af aktiebesiddelse.

Tallene for investeringer og opsparing har jeg allerede kommenteret, og jeg vil kun antyde, at selv om det gik godt i 1984, gik det altså skidt i årene forud, og der er desværre ikke udsigt til, at billedet afgørende vendes i 1985 og i 1986.

Jeg vil imidlertid gerne slå én ting fast: der er enighed mellem os og regeringen om, at en forbedret indtjening i erhvervslivet er

[Svend Auken]

nødvendig, at det er en nødvendig, men langtfra tilstrækkelig betingelse for at opnå det påkrævede omfang af investeringer; Danmark ligger stadig i bund både med hensyn til investeringer og med hensyn til erhvervsmæssig opsparing.

Efter socialdemokratiets opfattelse kan målet kun nås gennem en kombination af en forhandlet, men stram indkomstpøolitik og en effektiv medejendomsret for lønmodtagerne gennem en obligatorisk og solidarisk deling af overskuddet.

De beskrevne misforhold forsvinder naturligvis ikke af sig selv. De vil i de kommende år forstærkes. I så henseende har departementschef Erling Jørgensen, ministerens nære og meget dygtige medarbejder, fuldstændig ret. Det er nødvendigt snarest at gennemføre en effektiv medejendomsretsreform. Jeg vil dog gerne gøre opmærksom på, at også en gennemgribende skattereform som den, vi i øjeblikket forhandler med regeringen om, kan give et vægtigt bidrag. Men man kommer ikke uden om en demokratisering af ejendomsretten til de værdistigninger, der er resultatet af de fælles anstrengelser i erhvervslivet.

Det er i høj grad også lønmodtagernes fortjeneste, at forrentningen af egenkapitalen i dansk industri er steget fra 11 pct. i 1980 til 23 pct. i 1984, ja, i visse brancher til over 30 pct., f.eks. møbelbranchen. Derfor må lønmodtagerne også have deres andel af dette, også i den indflydelse, der ligger i besiddelse af erhvervsformue.

Socialdemokratiet ser gerne en hurtig og konstruktiv drøftelse af, hvordan en sådan demokratireform kunne komme til at se ud. Vi har selv givet vores bud i forslaget om overskudsdeling fra december 1979, og det er naturligvis fortsat vores udgangspunkt.

Forslaget går som bekendt ud på, at lønmodtagerne forlods skal sikres en fast andel af virksomhedernes overskud, f.eks. 10 pct. før skat. Pengene skal udbetales som udvidelse af den ansvarlige egenkapital i selskaberne og bindes i virksomhedsfonde, hvis ledelse og ansatte på virksomheden kan enes om vilkårene. Kun i tilfælde af lokal uenighed eller ved abnormt høje profitter går pengene videre til en af alle lønmodtagere ejet fælles fond.

Overskudsdelingsforslaget er derfor både obligatorisk og solidarisk, men det er i høj

grad også nærdemokratisk. Det er vigtigt, at der bliver et reelt kapitalrygstød for lønmodtagernes indflydelse og engagement i deres virksomheder, samtidig med at der sikres en fælles ejendomsret til værdistigningerne. Det er vigtigt, at folkettinget snarest tager stilling til sammenhængen i disse ting, og jeg skal derfor på socialdemokratiets vegne fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget konstaterer, at der siden 1980 har været en meget positiv udvikling i virksomhedernes indtjening og overskud som følge af den forbedrede konkurrenceevne og det skete opsving i de internationale konjunkturer.

Efter folketingets opfattelse understreger denne udvikling behovet for en reformlovgivning, der sikrer

- dels en retfærdig fordeling af skattebyrden og vækst i de produktive investeringer
- og dels en ligelig fordeling af indflydelse og formue mellem ejere og ansatte.

Herefter går tinget over til næste sag på dagsordenen.«

Anden næstformand (Povl Brøndsted):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår ligeledes i forhandlingen.

Collet (KF):

Befolkningen siger det, medierne siger det, det radikale venstre siger det også, resten af oppositionen siger det – men ikke højt – det økonomiske råd siger det, internationale organer siger det også, vore udenlandske långivere siger det. Hvad er det, de alle sammen siger? Jo, de siger, at den økonomiske politik, som er ført i Danmark i de seneste 2½ år, har været en enestående succes. Det er derfor underligt, at socialdemokratiet vælger lige nøjagtigt det tidspunkt, hvor alle økonomiske signallys herhjemme står på grønt og den danske økonomi kører på fulde omdrejninger, til at stille en forespørgsel, hvis formål på trods af hr. Svend Aukens noget afdæmpede tone må være at kritisere den førte politik, en politik, som selv de fleste socialdemokrater i hvert fald i deres hjertes inderste lønkammer må erkende har været fornuftig. Tidspunktet er vel også det slettest tæn-

[Collet]

kelige til at finde gehør for socialdemokratisk kritik.

Fra det konservative folkepartis side skal der derfor lyde en varm tak til hr. Svend Auken og hans parti, fordi de giver os denne lejlighed til at fremlægge de nyeste positive resultater af regeringens politik. Og positive resultater har der været mange af. Næsten alle økonomiske nøgletal herhjemme viser ikke alene en utrolig forbedring i forhold til den tid, da socialdemokratiet sad ved roret i Danmark, men resultaterne i Danmark er også langt bedre end i de øvrige vesteuropæiske lande. De seneste tal fra Danmarks Statistik viser, at Danmark i de seneste måneder har haft verdensrekord i stigning i industriproduktionen.

Forbedringerne kommer altså ikke til os udefra, sådan som hr. Svend Auken mere end antydede det. Der er en helt klar og endtydig sammenhæng mellem regeringens politik og de opnåede positive resultater.

Et af de mest positive resultater, som regeringen sammen med det radikale venstre har udvirket, er en betydelig forbedring af erhvervslivets konkurrenceevne. Indkomspolitikken og rentesænkningen har haft en meget stor effekt. Virksomhedskrak og stigende arbejdsløshed under den socialdemokratiske regering er nu afløst af øgede driftsresultater og forbedret beskæftigelse. Formålet med indkomspolitikken har netop været at øge virksomhedernes indtjening og herigennem skabe grundlag for øgede investeringer, som har vist sig at give mange, mange nye arbejdspladser.

Erhvervslivets indtjening er stigende, men stadig for lav. I modsætning til, hvad socialdemokratiet giver udtryk for, har der været tale om, at erhvervslivets andel af bruttonationalproduktet igennem mere end 30 år har været faldende. I 1948 var andelen 30 pct., og i begyndelsen af 1980'erne var den helt nede på 5 pct. Nu er den kommet op på 15 pct.

Forud for 1980 havde erhvervslivet 7 særlig magre år præget af arbejdsløshedsskabende konkurser, men på det seneste har erhvervslivet haft 2 fede år, men ligesom i Bibelen må 7 magre år følges af 7 fede, for at der kan blive balance i økonomien, og det gælder både virksomhedernes økonomi og landets økonomi.

Det er, som regeringen sagde ved sin tiltrædelse, en mangeårig proces at genrejse økonomien. Der er stadig langt igen. Der kræves derfor stadig væk den største disciplin med hensyn til indkomspolitikken. Uden en fortsat forbedring af konkurrenceevnen vil vi hverken kunne løse problemerne med betalingsbalancen eller med statsunderskuddet, og vi vil i særlig grad ikke kunne fjerne arbejdsløsheden. For at sige det kort og klart: fremsættelse af krav om for store lønstigninger, hvad enten de stammer fra pengelønsstigninger, kortere arbejdstid eller ØD, er fantastisk usolidarisk over for de arbejdsløse i den nuværende situation. Jo større lønstigninger, jo flere arbejdsløse. Så enkelt er det. Alle beregninger både fra vismændene og fra budgetdepartementet viser, at det er ødelæggende for beskæftigelsen, hvis vi ryster på hånden med hensyn til indkomspolitikken.

Erhvervslivets driftsresultater er forbedret – det har jo været meningen med den økonomiske politik. Men hvad har virksomhederne så brugt pengene til? For det første har de selvfølgelig betalt mere i skat; af stigende overskud betales som bekendt en stigende del i skat til det offentlige. Men tager vi driftsresultaterne efter skat, kan vi se af alle tilgængelige tal, at overskuddet er blevet i virksomhederne og kun i yderst beskednen grad udbetalt til ejerne. Derfor eksploderer investeringerne herhjemme i denne tid.

Det fremgår særlig tydeligt af Dansk Metals fagforeningsblad, Metal, i september 1984, hvor man har en analyse, som netop bekræfter det, jeg siger her. Oven i købet gør man her opmærksom på, at den ganske beskedne stigning, som er sket i udlodningen til aktionærer, jo også er sket til pensionskasser, livsforsikringsselskaber, banker og sparekasser og Lønmodtagernes Dyrtidsfond.

I 1984 steg investeringerne i Japan med 6 pct. I Danmark steg de med ikke mindre end 20 pct. I 1985 regner vismændene med investeringsstigninger på 7–8 pct. i USA og Japan, verdens for tiden kraftigst voksende økonomier. Men i Danmark, siger vismændene, vil den procentvise investeringsstigning være omkring 60 pct. højere end i USA og Japan for 1985. Danmark har med andre ord i disse dage verdensrekord med hensyn til stigninger i private erhvervsinvesteringer, og

[Collet]

det lover godt for både beskæftigelsen, betalingsbalancen og budgetunderskuddet.

Den politik, regeringen har ført, siden den kom til i efteråret 1982, har på mange måder været medvirkende til den forskydning, der har fundet sted mellem lønindkomster og restindkomster – til gunst for restindkomsterne. En fortsættelse af denne kurs vil helt klart være nødvendig, såfremt de betydelige balanceproblemer i den danske økonomi skal løses. Tegnene på, at vi er på en fornuftig kurs, er efterhånden mange. Det er ikke sandt, som visse lønmodtagerorganisationer med mellemrum påpeger, at de stigende restindkomster og overskud i erhvervslivet ikke kommer lønmodtagerne til gode. De stigende restindkomster har netop været grundlaget for stigende investeringer og etablering af mange nye arbejdspladser.

Den negative risikopræmie, som investeringer fik i 1970'erne, er nu ændret, og sammen med en stigning i restindkomsterne har det betydet et markant opsving i erhvervslivets investeringer. Denne investeringsstigning skyldes til dels også erhvervslivets tro på, at den økonomiske linje, som regeringen har ført og må forventes at fortsætte, vil være til gavn for landet fremover.

Til trods for det kraftige investeringsopsving må det konstateres, at Danmark, som hr. Svend Auken ganske rigtigt sagde, investeringsmæssigt stadig ligger for lavt internationalt set, og der vil fortsat være behov for store erhvervsinvesteringer i de næste ret mange år.

En anden positiv effekt, som også skal nævnes, er den markante stigning i antallet af beskæftigede, som har fundet sted det seneste år, hvor merbeskæftigelsen bliver på 40.000–50.000 personer, og hvor merbeskæftigelsen stort set fuldt ud er sket i den private sektor. Som nævnt har vi nærmest verdensrekord i investeringsstigning, samtidig med at også den økonomiske vækst herhjemme ligger blandt verdens højeste.

Regeringen bør derfor ikke ændre den økonomiske kurs, og den nuværende forskydning mellem lønindkomster og restindkomster er allerede på den mellemlange sigt til stor gavn for lønmodtagerne.

Jeg vil gerne først takke finansministeren for et godt og fyldigt svar på forespørgslen. Man kan undre sig over, hvad socialdemokratiets egentlige motiv til denne forespørgsel er, især når det erindres, at det mere end nogen var socialdemokratiet, der efter at være kommet i opposition hårdnakket benægtede det økonomiske opsving, som var på vej. Jeg kan godt forstå hr. Svend Aukens uvilje mod at diskutere den økonomiske forhistorie, men da det ikke længere kunne skjules, ej heller i socialdemokratiets egne rækker, at der var et opsving i gang, erklærede hr. Svend Auken, at det alene skyldtes udefra kommende faktorer såsom fald i oliepriser og andre ting. Det er da rigtigt, at der har været en vis medbør udefra, men det synes, som om socialdemokratiet fuldstændig har overset, at det økonomiske opsving i Danmark først og fremmest skyldes en stor indsats og fornuftige dispositioner i erhvervslivet, dispositioner, der er muliggjort ved den økonomiske politik, som firkløverregeringen fører, og hvis hovedmålsætning er at forbedre konkurrenceevnen, hvilket altså også er lykkedes. Det samspil mellem erhvervslivets indsats og regeringens politik er mere end noget andet forudsætningen for, at det økonomiske opsving er slået så godt igennem, som tilfældet er, et økonomisk opsving, der allerede har fået til konsekvens, at ledigheden falder markant, selv om det hårdnakket er blevet påstået, at det økonomiske opsving ikke kunne aflæses i beskæftigelsen. Det er klart for enhver, at beskæftigelsen er i stærk stigning – især beskæftigelsen i den private sektor – vi har nu en større beskæftigelse end nogen sinde. For ganske få år siden var vi vidne til, at alt for mange virksomheder måtte lukke, fordi der ikke var økonomisk mulighed for at fortsætte, med afskedigelser og større arbejdsløshed til følge.

Det er, som om socialdemokratiet bevidst søger at lukke øjnene for, at det er et helt andet samfundsbillede, der nu tegner sig. Der er sket en total ændring. Når man i dag læser aviser, er der større udbud af stillinger og job, end vi længe har oplevet. Der er virkelig kommet gang i investeringer og produktion.

Ja men hvad er det da så, der nu bekymrer socialdemokratiet? Jo, hævdes det, der har inden for de sidste år været alt for store overskud i virksomhederne, og det må der

Tørnæs (V):

[Tørnæs]

gøres noget ved. Rent faktisk er forholdet imidlertid det, at overskuddene i virksomhederne endnu ikke har nået samme niveau som timelønsudviklingen, hvis man ser det over en 10-årig periode, altså fra 1973 og frem til 1983. I årene fra 1973 og helt frem til 1981 steg timelønsindeksen betydelig mere end overskuddet af investeringer. I alt for mange virksomheder var der ikke noget overskud overhovedet. Konsekvensen af det har vi jo alle oplevet.

Det, der sker nu, er, at der heldigvis igen er blevet mulighed for rimelige overskud. Man kan sige, at virksomhederne nu er på vej til at indhente det efterslæb, som de har haft, således at overskuddet i virksomhederne er ved at komme op på samme niveau som timelønsindeksen.

Det, der synes at være en anden bekymring for hr. Svend Auken, er, hvad der så rent faktisk bliver af disse overskud. Det ser således ud, at kun en femtedel af industriens overskud er blevet udbetalt som udbytte til aktionærer. Det viser sig også, at stort set hele det overskud, som virksomhederne giver, investeres i øget produktion og beskæftigelse. Der synes således ikke at være nogen baggrund for hr. Svend Aukens bekymringer for, hvordan disse overskud anvendes.

Der er heldigvis nu også en tydelig tendens til en større og større investeringslyst. I 1983 drejede det sig således om godt 7 mia kr. med en stigning på 11 mia kr. i 1984, og det forventes, at der i indeværende år vil blive investeret 13-14 mia kr., men det er der også i rigt mål behov for, hvis den udvikling, vi oplever, skal fortsætte.

Det er klart, at lysten og viljen til at investere afhænger af, om der kan investeres i tillid til, at forholdene for erhvervslivet kan udvikle sig på en rimelig måde. Derfor er der fortsat behov for en stram indkomspolitik.

Når Danmark i dag indtager en stilling, hvor det ifølge EMF-institutts analyse er i stand til at konkurrere med de bedste i verden – ja, det er faktisk kun 4 lande, der har en bedre konkurrenceevne end Danmark – skyldes det både den økonomiske politik, der er ført, og den store og prisværdige indsats, som erhvervslivet – og det gælder både lønmodtager- og arbejdsgiversiden – har præsteret.

Det er en ganske forbløffende indsats, vi her i det sidste par år har været vidne til, når

vi tænker på, hvordan situationen tegnede sig for dansk økonomi for bare et par år siden, en så dårlig situation, at den socialdemokratiske regering gav op over for den. Det gælder derfor om med al kraft at støtte den heldige udvikling, der nu er kommet i gang.

Vi ønsker derfor også, at investeringerne i erhvervslivet følges op af flest muligt, at der er mange flere, der får lyst til at deltage i investeringerne. Vi ser således gerne, at man på de enkelte virksomheder etablerer mulighed for, at flere investerer i virksomheden, men det er klart, at det må og skal ske ved frivillige ordninger, som indgås på de enkelte virksomheder, hvor den enkelte ansatte har et direkte, engageret ejerforhold til erhvervsinvesteringen. En sådan spredning af erhvervsinvesteringerne betragter vi som et absolut fremskridt både med hensyn til at rekvirere den nødvendige kapital og med hensyn til, at flere får et tættere og mere engageret forhold til erhvervslivet og erhvervsinvesteringerne. Investeringer i erhvervslivet skal aldrig være risikofrie, og selv om vilkårene for det er blevet betydelig bedre, er det da heller ikke tilfældet, og den udvikling, vi oplever, hvor flere og flere får lyst til og mod på at gå i gang med investeringer, er til gavn for alle i samfundet.

Vi tror, at socialdemokratiet vil gavne ikke blot sig selv, men hele samfundet ved at erkende, at tilstrækkelige overskud i erhvervsvirksomheder er en nødvendig forudsætning for, at hele vort samfund kan virke og fungere, og ikke mindst for, at velfærdssamfundet kan sikres.

Når hr. Svend Auken i forespørgslen spørger: »... hvilke overvejelser giver den stedfundne og den for de kommende år tilstræbte udvikling i virksomhedernes overskud ... anledning til?«, er svaret fra vor side ganske klart og entydigt: det giver anledning til fortsat økonomisk vækst og deraf følgende øget tryk for den enkelte familie.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

I et kort lyksaligt øjeblik, da jeg hørte på hr. Collet og hr. Tørnæs, troede jeg, der var udskrevet folketingsvalg, og at det var partiernes første bud på deres valgtaler, man nu blev præsenteret for, men jeg forstår, at så vel er det ikke, det er faktisk et forsøg på at

[Svend Auken]

deltage i diskussionen om et alvorligt samfundsproblem. Hr. Collet udtalte sig overhovedet ikke om det, der er problemet, og hr. Tørnæs gjorde det kun i en bisætning, hvor han sagde – hvad jeg er enig med ham i – at det er en nødvendig forudsætning, hvis Danmark skal klare sine investeringsopgaver i fremtiden, at virksomhedernes indtjeningsvevne ligger højt. Derom er vi fuldstændig enige. Men så sagde hr. Tørnæs, at venstre ikke principielt ville have noget imod, at man ude omkring i virksomhederne aftalte forskellige arrangementer, hvorved man delte overskuddet mellem de ansatte og virksomheden eller – for at citere lidt mere korrekt, tror jeg – gav de ansatte mulighed for at investere i deres egen virksomhed. Så er mit spørgsmål til hr. Tørnæs, for jeg forstod, det var meget vigtigt, at disse arrangementer var helt frivillige: gælder det også indkomspolitikken? Er indkomspolitikken også frivillig? Mener hr. Tørnæs efter det, der er blevet sagt – statsministeren siger nul eller helst nul, økonomiministerne siger nul eller helst nul, og jeg tror, at hvis økonomiministerne sagde, hvad han mente, ville han sige minus, minus et eller andet – at den også er frivillig? Nej, den ønsker man gennemført på den ene eller den anden måde, for det anser man for at være nødvendigt, men modstykket, at lønmodtagerne, der har været med til at yde en indsats, får andel i den værditilvækst, der sker i virksomhederne, skal være små, frivillige arrangementer ude i den enkelte virksomhed. Jeg spørger altså: hvor er sammenhængen mellem frivillighed og forpligtelse her?

(Kort bemærkning).

Tørnæs (V):

Uden at være polemisk kunne jeg spørge hr. Svend Auken: hvor er sammenligningen mellem et tordenskrald og Rundetårn, hvad højden angår? Jeg vil gerne sige, at vi ikke tror på, hr. Svend Auken, at det gavner erhvervslivet; at der aftales tvungne OD- eller ØD-løsninger, men vi tror på det, jeg sagde i talen: at dér, hvor der kan aftales fornuftige forhold omkring erhvervsinvesteringerne på den enkelte virksomhed, tror vi det vil være til gavn for såvel lønmodtagere som virksomheder. Vi tror ikke på tvungne foranstaltninger her med centrale fonds og andet.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Nej, det har jeg forstået. Når det gælder om at dele udbyttet, så er venstre tilhænger af frivillighed, men jeg spørger én gang til: hvad så med indkomspolitikken? Er indkomspolitikken også et fuldstændig frivilligt anliggende, som man frit kan aftale sig frem til, og som hr. Tørnæs og regeringen ikke vil blande sig i?

Jeg kunne forstå det, hvis hr. Tørnæs og regeringen var lige så konsekvent konservative eller liberalistiske som fru Thatcher, som har en ideologisk begrundet modvilje mod indkomspolitik, netop fordi hun siger, at det skal statsmagten overhovedet ikke blande sig i. Hun har ganske vist også kørt Englands økonomi komplet i sæk på trods af store olieforekomster, men hun har i det mindste et konsekvent standpunkt. Nu vil jeg gerne spørge én gang til: mener venstre, at indkomspolitikken er et frivilligt anliggende, som folketings og statsmagten ikke skal blande sig i?

Gert Petersen (SF):

Jeg forstår udmærket godt, hvad hr. Tørnæs mener. Han mener, at arbejderne skal man bruge tvang over for, det er bedst for dem. Folketinget tager deres dyrtidsregulering ved et tvangsindgreb. Arbejdsgiverne derimod skal behandles efter frivillighedens principper. Det er den ulighed, som er så karakteristisk for den måde, flertallet herinde arbejder på. Det er naturligvis lidt besværligt at skulle forklare den logiske baggrund for det; den klassepolitiske er klar nok.

Men regeringen mener jo, at dens politik er lykkedes. Det har vi også hørt her fra den konservative og venstres ordfører. Om de i virkeligheden mere end 500.000 mennesker, som er stødt ud af produktionen, har den samme opfattelse, er så en anden sag. Om de titusinder, som efterhånden flokkes på halv- og helprivate hjælpeorganisationers uddeleingsstationer for at få hjælp til bekledning og mad ligesom i 1930'erne, føler, at regeringen har succes, turde nok være mere end tvivlsomt.

Men lad mig sige: regeringen har vitterlig haft succes, den har nået det mål, den satte sig, og det er jo på det, man måler succes. Den har ikke sat sig som mål at overvinde

[Gert Petersen]

social nød; den har sat sig som mål at skabe gode vilkår for kapitalen og erhvervslivets ejere. Det er lykkedes, og det kvitterer de selvfølgelig for.

Et af de store problemer gennem mange år var, at de, der henter profit eller merværdi hjem, ikke ville investere i produktionsapparatet. Merværdien måles herhjemme på det, nationaløkonomerne kalder restindkomst, ja, nu ser jeg såmænd, at de økonomiske vismænd er begyndt at tale ligeud om profitindkomsten, dvs. den indkomst, der hverken er lønindkomst eller indkomstoverførsel fra det offentlige.

Hvis vi tager profitindkomstens andel af den samlede indkomstmasse i den private sektor før afskrivninger – og det er det, dette drejer sig om – vil vi se, at profitindkomsten i de sidste fire år er vokset fra 42–43 pct. til omkring 50 pct. Denne for kapitalen så lykkelige udvikling begyndte vel at mærke – og det bør man nok notere – under den socialdemokratiske mindretalsregering. 1980 er året, hvor det vender, og så tager udviklingen ellers fart under den nuværende regering. Dette at presse lønkvoten nedad og merværdien opad er en logisk krisepolitik i et kapitalistisk samfund. Finansministeren har her brugt nogle helt andre ord for at forklare, hvad der er sket, men det er i virkeligheden det samme, som jeg netop har givet udtryk for. Man siger, at man på den måde atter får gang i økonomien. Man regner med, at en større profitindkomst også betyder større investeringer. Her var det bare, regnestykket i en periode slog fejl. Selv om profitindkomsten voksede, faldt investeringerne i 1981, 1982 og 1983. I 1984 er det så lykkedes at få sat investeringerne i vejret, men de ligger stadig – hvis vi tager de samlede nettoinvesteringer i samfundet – langt under gennemsnittet i det meste af 1970'erne. I den henseende er regeringens succes altså noget betinget, men den er klar nok, hvad angår selve industriens investeringer.

Også her er billedet til at begynde med broget. Overskuddet – som i øvrigt kun er en begrænset del af profitindkomsten – for aktie- og anpartsselskaber voksede fra 3,5 mia kr. i 1980 til 10,5 mia kr. i 1983, hvis jeg ellers skal tro en artikel af en økonomisk medarbejder i et dagblad i går. Alligevel faldt industriinvesteringerne i 1981, og de steg kun meget lidt i 1982 og 1983, men i det forløbne

år, 1984, lykkedes det. Her blev der tale om en stigning på i hvert fald 30 pct. – det er finansministerens skøn – i forhold til 1983. Endelig begyndte altså den drastiske stigning, som vi har oplevet i profitindkomsten, at smitte af på industriinvesteringerne, og heri består regeringens succes.

Der er flere forklaringer på den, bl.a. er de internationale konjunkturer blevet bedre, og inflationsraten er faldet drastisk i alle industrilande, men den vigtigste forklaring er selvsagt regeringens egen indsats, den, som har gjort det muligt, at forrentningen af industriens egenkapital har kunnet vokse fra 11,4 pct. i 1980 til 23,2 pct. i 1983.

Hvordan har regeringen så gjort det? Det har den gjort ved en utrolig hårdhændet klassepolitik. Den har satset på at nedbringe omkostningerne ved produktionen og har helt overvejende rettet skytset mod lønomkostningerne – sådan som også finansministeren har redegjort for – dels ved direkte indgreb i lønfastsættelsen, dels ved truende henstillinger om at holde igen.

Der er også en sammenhæng mellem regeringens succes og massearbejdsløsheden. Fastfrysningen af dagpengenes maksimumsatser skal naturligvis gøre det endnu mere skræmmende at blive arbejdsløs, og det samme er meningen med dagpengeforliget med de radikale, hvor man må forudse, at man skal ned på 75 pct. og derefter på 55 pct., hvis ikke det lykkes at få arbejde.

Jeg må indrømme, at jeg troede en overgang – naiv, som jeg er – at når man talte om dagpengeskandalen, var det det grove overgreb på de langtidsledige, man tænkte på, men det var altså bare udtryk for min naivitet, for det var jo kun, om jeg så må sige, langtidsledige, ulykkelige mennesker, dette forlig, denne skandale, gik ud over, og derfor kan det selvfølgelig ikke være en skandale i borgerlige øjne.

Regeringens succes bygger på, at et mindretal er blevet bedre og flertallet ringere stillet, og at et stort mindretal er blevet fattigere. Det kalder jeg borgerlig klassepolitik i renkultur.

Med alt dette siger jeg ikke, at der ikke skal investeres i industrien, for naturligvis skal der det. Jeg siger heller ikke, at omkostningerne er ligegyldige, heller ikke lønomkostningerne, men det er profitomkostningerne så sandelig heller ikke. Det interesserer

[Gert Petersen]

imidlertid ikke regeringen, at den del af profitten, der ikke går til nyinvesteringer, også er en omkostning på produktionen.

Socialistisk folkeparti afviser kategorisk den måde at skabe succes på, som regeringen har anvendt. Den gør det ved bevidst at øge ulighed og utryghed i samfundet. Af samme grund vil jeg godt indskyde en bemærkning til LOs medlemmer: tro ikke på regeringens løfter én gang til! Denne regering har for længst blandet sig i overenskomsterne, og hvis LOs medlemmer endnu en gang accepterer dens indblanding og diktater, bliver det dyrt for dem. At stå fast på deres krav vil betale sig bedst for dem i det lange løb.

Men tilbage til den voksende ulighed i samfundet. Hvordan overvinder vi den, samtidig med at vi sikrer produktion og beskæftigelse? SFs svar er, at en virkelig vækst i de rigtige investeringer – det vil sige dem, som samfundet har brug for, og som fremmer beskæftigelsen – er en sag, som lønarbejderne – og hermed tænker jeg både på arbejdere og på teknikere – må tage i deres egne hænder. Det er så meget vigtigere, som der er et reelt kapitalbehov på grund af de teknologiske fornyelser, det benægter vi aldeles ikke, men netop derfor er lønarbejdernes egen kontrol med teknologien så betydningsfuld. Denne kontrol kan arbejderne og teknikerne kun udøve, hvis de for det første får en reel indflydelse på deres egen arbejdssituation, en i ordets egentlige forstand demokratisk medbestemmelsesret, og for det andet får kontrol med kapitalen og dens bevægelser. Det sidste betyder, at en voksende andel af merværdien må overføres til dem, ikke som individuel privatkapital, men som kollektiv ejendom, som en fælles fondsdannelse, dels i de enkelte virksomheder, dels som en solidarisk fond i hele landet, hvis ledelse må vælges demokratisk af lønarbejderne selv. Så opnår de selv en direkte indflydelse på, hvad og hvor der skal investeres, og de høster selv i fællesskab frugterne af disse investeringer.

Sideløbende hermed må man gennem en skattereform sørge for at inddrage så store dele af profitindkomsterne, at der bliver grundlag for en social omfordeling med et sigte stik modsat det, som denne regering præsterer. Det er hovedelementer i økonomisk demokrati. Heri indgår i en periode en medejendomsret til virksomheder og værditilvækst.

For socialistisk folkeparti er slutmålet imidlertid – og det skjuler vi ikke – at nå frem til lønarbejdernes og dermed samfundets eneendomsret til produktionsapparatet. Først da vil det politiske demokrati, som vi har i dag, også fuldt ud være et økonomisk demokrati, der kan sikre lighed og tryghed, men der skal tages mange skridt, før vi når derhen. Et nyt flertal herinde må tage de første skridt, og jeg drømmer ikke om, jeg henstiller ikke engang til denne regering, at den og dens flertal vil gøre det. Det må netop være en opgave for et arbejderflertal, for et andet flertal, og på den baggrund vil socialistisk folkeparti stemme for det af socialdemokratiet ved hr. Svend Auken fremsatte dagsordensforslag.

Estrup (RV):

Op til denne debat har min foretrukne nattelæsning været budgetredegørelsen, ikke den seneste, men den, som finansminister Knud Heinesen afleverede i maj 1982, altså ca. tre måneder før regeringen Anker Jørgensen gav op. Det er instruktiv læsning. Man kan næsten se den alvorstyngede finansminister for sig, og det er i skærende modstrid med det billede, der tegnes, når man i dag lytter til hr. Svend Auken. Her får man nærmest det indtryk, at alt tegnede lyst, at den socialdemokratiske regering havde skabt grundlaget for en solid økonomisk succes, som man så ædelmodigt overlod til den borgerlige regering at indkassere.

I budgetredegørelsen hedder det – og jeg skal citere fra side 116:

»Det er i denne sammenhæng afgørende, at den danske konkurrencesektor ikke har et sådant omfang, at selv en relativt kraftig international økonomisk opgang af sig selv vil indebære en forbedring af betalingsbalancen. Selv om de danske erhvervs stilling på eksportmarkederne og på hjemmemarkedet er blevet forbedret i de seneste år, vil udviklingen for den danske økonomi af en almindelig økonomisk opgang stadig være karakteriseret ved en kraftigere opgang i importen end i eksporten. . .

Selv med en fastholdelse af de seneste års forbedrede konkurrencestilling vil der i de kommende år være udsigt til en årlig forværring af betalingsbalancen på 3–4 mia kr.

[Estrup]

En tilsvarende strukturel skævhed viser sig for de offentlige finanser. Med en begrænset økonomisk fremgang og derfor fortsat høj arbejdsløshed vil der være udsigt til en fortsat stigning i underskuddet på de offentlige finanser, medmindre der meget målbevidst holdes igen på de offentlige udgifter eller skattetrykket forøges.«

Og endelig konkluderer redegørelsen side 120:

»En sådan stigning i skattetrykket, der på trods af den afdæmpede stigningstakt i de offentlige udgifter er nødvendig for at sikre en nedbringelse af underskuddet på betalingsbalance og statsfinansier, understreger de mørke økonomiske perspektiver og de meget store krav, der stilles til den økonomiske politik.«

Forringet betalingsbalance, større offentligt underskud og fortsat stigende arbejdsløshed – det var, hvad der ventede i sommeren 1982.

Vi har ikke løst balanceproblemerne i dag, langtfra, men ingen tør vel for alvor påstå, at udviklingen ikke er vendt de sidste to år. Vi har klart os bedre end de fleste lande, vel oven i købet bedst i Vesteuropa overhovedet, i det forløbne år. Det er et helt andet billede af de økonomiske udsigter, der tegner sig i dag, end den katastrofestemning, som Budgetredegørelse 1982 ridser op.

Det, der først og fremmest gør forskellen, er, at der er kommet gang i den private sektors produktion og ikke mindst i dens investeringer, et resultat, som skyldes en forbedret konkurrenceevne, et meget betydeligt rentefald, men også det internationale konjunkturopsving.

Konkurrenceevneforbedringen er ikke alene den nuværende regerings fortjeneste. Ret skal være ret. Både i 1980 og i 1981 skete der under den socialdemokratiske regering en væsentlig styrkelse af konkurrenceevnen, ikke fordi man førte en effektiv indkomspolitik – lønstigningerne her i landet var i begge årene nærmest lidt højere end hos vores konkurrenter – men fordi man systematisk skridt for skridt nedskrev kronens værdi. Det var denne strategi, som i februar 1982 med den såkaldte fastelavnsdevaluering viste sig ikke længere at være holdbar.

Den borgerlige regering har fastholdt en stabil kronekurs og dermed bidraget afgørende til at bringe renten ned fra højderne på

over 20 pct. i sommeren 1982 til ca. 14 pct. i dag.

Med en forbedret konkurrenceevne og en obligationsrente, der er lavere end afkastet af erhvervsinvesteringer, er der pludselig en række ting, som på ny kan lade sig gøre. Det kan igen betale sig at investere aktivt i produktionen. Virksomhederne giver overskud. Der skabes nye arbejdspladser. Derfor har vi i 1984 set stigninger i industriens investeringer på formentlig 40–50 pct., på mere end det dobbelte procenttal i indtjent overskud og alene i industrien på 15.000–16.000 nye arbejdspladser. Var det ikke netop det, vi ønskede?

Jeg vil godt en sidste gang vende tilbage til budgetredegørelsen for 1982, hvor man på side 199 skriver:

»Regnskabstallene understreger, at dansk industri *som helhed* befinder sig i en vanskelig situation, hvor lav indtjening giver utilstrækkelige konsolideringsmuligheder og dermed vanskeliggør optagelse af først og fremmest de lån, der ydes på markedsvilkår til nye investeringer.

Den faldende egenkapitalandel svækker generelt virksomhedernes *robusthed* over for korterevarende økonomiske tilbageslag af konjunkturmæssig art og forøger dermed risikoen for lukning af ellers sunde virksomheder. Konsolidering gennem indtjeningen er af afgørende betydning for virksomhedernes muligheder for at tiltrække såvel lånekapital som ny egenkapital og dermed en afgørende faktor for nyinvesteringerne.«

Det var denne udvikling, som gennem nye virksomhedslukninger indebar truslen om stadig stigende arbejdsløshed. Den er nu vendt. Det burde alle glæde sig over, hvad enten man sidder på regeringspladser eller i opposition. Vi gør det i hvert fald i det radikale venstre.

Det, interessen bør samles om i dag, er, hvordan vi sikrer en fortsættelse af den positive udvikling. For det radikale venstre er der i hvert fald tre meget væsentlige bestanddele i en sådan økonomisk politik: fortsat stram indkomspolitik, en skattereform, der bygger på et bredt politisk grundlag, og indførelse af obligatorisk overskudsdeling opbygget efter et decentralt princip.

Der er i dag intet alternativ til en stram indkomspolitik. Det er den eneste mulighed, vi har for på én gang at forbedre både beta-

[Estrup]

lingsbalance og beskæftigelse. Hvad vi sætter til gennem en for løs indkomspolitik, tvinges vi omgående til at hente hjem gennem stramning af finanspolitikken. Alle ved, at en sådan stramning fører til stigende arbejdsløshed.

Efter alt at dømme er vi i dag nået til det punkt, hvor effekten af den hidtidige konkurrenceevneforbedring er ved at være ud-tømt. Det viser finansministeriets tal, det på-pegede novemberredøgørelsen fra det økonomiske råd, og det har siden adskillige økonomiske analyser påvist. Derfor vil det være helt uansvarligt, hvis vi nu tillader løn- og omkostningsstigninger, der nærmer sig, end-sige overstiger, udlandets. Det vil uundgå-elig ramme beskæftigelsen, og ikke mindst socialdemokratiet burde kunne indse det.

En stram indkomspolitik må suppleres af en skattereform. Noget af det bedste, vi kan gøre for at sikre en fortsat vækst i erhvervslivets investeringer, er at bremse gældsstiftelsen og stoppe skattetænkningen. Det vil føre til en større opsparing og betyde, at virksomhederne kan konkurrere på lige fod om låne-kapitalen uden den ublu konkurrence, som kommer fra mere eller mindre åbenlyse skat-tearrangementer. Samtidig må en skattereform sikre en bedre fordeling, herunder især forbedre vilkårene for børnefamilierne og de laveste indkomstgrupper.

En tredje bestanddel af, hvad man kunne kalde konsolideringspolitikken, er lovgivning om overskudsdeling på decentral basis, og konsolideringen skal her netop ses i modsætning til genopretning. Den fase er vi ovre, nu gælder det om at holde fast.

Obligatorisk overskudsdeling på den enkelte virksomhed skal sikre de ansatte medbestemmelse, og den skal sikre, at de får andel i den værditilvækst, som ikke mindst en stram indkomspolitik medfører. Overskudsdeling er ganske enkelt en forudsætning for på længere sigt at skabe forståelse for, at indkomspolitik er både nødvendig og retfærdig, men den bedste og nok mest hånd-faste begrundelse for overskudsdeling er og bliver, at den sikrer arbejdspladser. Når overskuddet bliver i virksomheden, fremmer det konsolideringen, og det er samtidig umiddelbart til rådighed for de nødvendige investeringer.

Den udvikling, vi har set i 1984, tyder på, at virksomhedsoverskud helt overvejende er

blevet geninvesteret. Udbetalte udbytter er steget meget lidt, så det er ikke her, vi har forklaringen på det stigende forbrug, men derimod i en genopretning af den lave forbrugskvota, stigende beskæftigelse og formentlig bedre indtjening hos bl.a. mindre selvstændige og også pensionister. At overskuddet i 1984 blev brugt til nye investeringer er dog ikke ensbetydende med, at det også vil gå sådan i fremtiden. Jeg synes, finansministeren argumenterer svagt, når han alene henviser til, at der ikke er grund til at tro, at det ikke også skulle ske i de kommende år. Tro fører ikke langt i pengesager, og historien har unægtelig vist, at det kan gå anderledes. Var det ikke på tide, at regeringen i denne sag tænkte lidt mindre ideologisk og lidt mere på samfundsökonomien?

Det radikale venstre kan ikke stemmen for den socialdemokratiske dagsorden, og det er der to grunde til.

For det første omtaler dagsordenen ikke med ét ord behovet for en fortsat stram indkomspolitik; tværtimod kunne formuleringen lede tanken hen på, at der nu efter udviklingen siden 1980 ikke længere er behov for at gå videre ad den vej. Som det er fremgået af min tale, er det bestemt ikke vores opfattelse.

For det andet er formuleringen om en ligelig fordeling desværre meget uklar. Sigtet er jeg enig i, men hvordan skal det nås? Er det f.eks. gennem det socialdemokratiske forslag om ØD med central fond? I så fald må jeg melde fra.

Jeg må på det radikale venstres vegne konstatere, at der desværre ikke, hverken fra regeringsparterne, socialdemokratiet eller SF, i dag er udtrykt sympati for egentlig decentral overskudsdeling og medeje; derfor vil det radikale venstre ikke stille dagsordensfor-slag herom. Det ville formentlig falde, og det ville være det dårligst tænkelige grundlag for den debat, folkettinget om kort tid skal have om det radikale forslag. Det ville umuliggøre en seriøs behandling af vort forslag, og det er det modsatte, vi ønsker. Jeg skal i stedet fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget konstaterer, at der fortsat er behov for en stram indkomspolitik samt for, at der med det bredest mulige flertal gen-

[Estrup]

nemføres en skattereform, der fremmer opsparingen og modvirker skattetænkning.

Folketinget går derefter over til næste sag på dagsordenen.«

Lad mig til slut føje til, at det er vigtigt for forhandlingerne på arbejdsmarkedet . . .

Formanden:

Taletiden er for længst udløbet.

Estrup (RV):

Må jeg føje de sidste få bemærkninger til? Jeg er stort set færdig.

Formanden:

Taletiden er overskredet med 1½ minut på dette tidspunkt.

Estrup (RV):

Jeg beklager, må jeg føje de sidste bemærkninger til?

Formanden:

Ja, men de skal give en afslutning.

Estrup (RV):

Det er helt afsluttende.

Det er vigtigt for forhandlingerne på arbejdsmarkedet, at det bliver slået fast, at der fortsat er behov for en stram indkomspolitik. Parterne bør ikke være i tvivl herom under deres forhandlinger om nye overenskomster.

Dernæst finder vi det vigtigt at slå fast, at der skal gennemføres en skattereform på det bredest mulige grundlag. Det har hele tiden været et centralt synspunkt hos det radikale venstre og er ikke blevet det mindre efter de sidste dages ophidsede og uigennemtænkte udtalelser om forligsbrud m.m. i forbindelse med behandlingen af landbrugets finansieringsreform. Jeg synes, folketinget skal vedtage en dagsorden herom; det sætter denne sag på plads.

Formanden:

Det forekom mig at være mere en tale end en afslutning.

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår ligeledes i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Der har vist aldrig før været ofret så mange ord, så megen energi og så megen indre harme, for slet ikke at tale om varme, for at motivere en afværgedagsorden, som vi netop har oplevet fra hr. Estrups side. En forklaring som den om, hvorfor det radikale venstre ikke vil slå princippet om, at der er en sammenhæng mellem indkomspolitik og en ligelig fordeling af indflydelse og formue mellem ejere og ansatte, fast efter afslutningen af en debat i folketinget i dag, har jeg aldrig hørt før.

Alle mulige udsagn om, at det ville ødelægge behandlingen af et forslag om medeje, som endnu ikke er på folketingets bord, er efter min mening udenomssnak. I denne formulering tales der ikke om noget konkret forslag. Der tales alene i mit dagsordensforslag om en ligelig fordeling af indflydelse og formue, og hvis det radikale venstre end ikke kan være med til det, er det svært at se, hvordan man overhovedet skal få en samtale med andre partier om fremskridt i retning af overskudsdeling.

Hr. Estrup, som sikkert har forhandlet denne afværgedagsorden på plads – det lød i hvert fald sådan – så regeringspartierne ingen problemer har for at stemme for den, lægger vægt på at give et signal til arbejdsmarkedets parter om, at der skal føres en virkelig stram indkomspolitik: hvor stram, hr. Estrup, hvor stram? Og tror hr. Estrup virkelig, at det befordrer klimaet på arbejdsmarkedet, at han nu foreslår en afværgedagsorden med tilslutning fra regeringspartierne om en uspecificeret stramhed?

(Kort bemærkning).

Estrup (RV):

Hr. Svend Auken er jo kendt for at stemple dagsordener som afværgedagsordener, når de ikke passer i hans kram, og det må jeg så tage til efterretning, men jeg synes, det er lige stærkt nok, at man vil kalde en dagsorden, hvori det udtrykkeligt understreges, at vi skal have en skattereform på bredt grundlag, en afværgedagsorden. Det havde jeg trods alt ikke ventet.

Og hvis hr. Svend Auken er så forbløffet over, at overskudsdelingen ikke er med i den,

[Estrup]

vil det være ganske nemt for hr. Svend Auken at følge mine retningslinjer i talen for virkelig at specificere, at dette skal være overskudsdeling på decentralt plan, sådan som jeg gjorde rede for i min tale, men det må være op til hr. Svend Auken at sørge for det.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg går ud fra, at det var, fordi hr. Estrup ikke igen ville bringe sig i karambolage med formanden, altså af tidsmæssige grunde, at han undlod at besvare mit spørgsmål om det meget vigtige signal til arbejdsmarkedets parter om den stramme indkomspolitik. Jeg spurgte bare: hvor stram? Hvad er det for et signal, man gerne vil have afsendt, og på hvilken måde skal det befordre forhandlingerne på arbejdsmarkedet, at man på dette tidspunkt som led i en afværgedagsorden sender et signal af sted?

Så kan det vel ikke undre hr. Estrup, at den med en skattereform på det bredest mulige grundlag er vi lidt kolde over for, for det er jo ikke første gang, hr. Estrup har brugt den i en afværgedagsorden. Det skete også, da vi skulle behandle overgrebet i forhold til de langtidsarbejdsløse. Da skulle folketinget også partout vedtage, at der skulle en skattereform til på det bredest mulige grundlag. Den skattereform arbejder en række medlemmer af denne sal og repræsentanter for regeringen seriøst med i øjeblikket, så der behøves ikke yderligere opfordringer fra denne sals side, det arbejde er i god gænge. Det, der derimod er behov for at tage stilling til, er virkningerne af en konsekvent gennemført indkomspolitik på formue, indflydelses- og indtægtsfordelingen i det danske samfund, og her har vi brug for overskudsdeling på den ene eller den anden måde. Derfor er det skuffende, når hr. Estrup er enig med mig i det, at han blot for at tækkes regeringsbænkene laver en så udvandet, overflødig og måske, hvis den konkretiseres, skadelig afværgedagsorden, som tilfældet er her.

(Kort bemærkning).

Estrup (RV):

Det glæder mig da, at hr. Svend Auken mener, skatteforhandlingerne går så godt. Jeg

synes ikke, det var det, man fik indtryk af gennem de sidste dages diskussioner i forbindelse med bl.a. en investeringsreform og en finansieringsreform for landbruget, men jeg håber, det er rigtigt. Jeg synes, det ville være godt at understrege det i dag, for jeg tror, der er mange, der lægger vægt på, at denne skattereform nu kommer.

Men hvis hr. Svend Auken ville ændre formuleringen i sin dagsorden af den fuldstændig uklare passus, som står i slutningen, kunne det være, vi kunne begynde at snakke om den. Så længe man ikke vil melde klart, hvad det egentlig er, man vil på overskudsdelingsområdet, kan man heller ikke vente, at vi skal stemme for det. Det kan vi ikke, og det vil vi ikke.

Til sidst vedrørende spørgsmålet om signal til arbejdsmarkedet vil jeg sige: vores signal er, at der er brug for så stram en indkomspolitik som overhovedet muligt. Det kan man læse i dusinvis af redegørelser, og det burde hr. Svend Auken også vide. Jeg tror sågar, det står i »Den solidariske vej«, hr. Svend Auken.

Brusvang (CD):

Jeg takker finansministeren for redegørelsen, og det vil næppe virke overraskende for medlemmerne af dette ting, at CD i alt væsentligt kan tilslutte sig den.

Regeringens genopretningspolitik har haft til formål at afdæmpe løn- og prisstigningerne, at standse væksten i den offentlige sektor, at føre en fast kronopolitik og at få højrenten ned. CD må konstatere, at regeringens politik har haft den ønskede effekt. Der er sket en afdæmpning af lønpolitikken, og der er sket en stigning i erhvervenes indtjening. Pointen er jo her, at den stigning, der er sket i industriinvesteringerne i 1982, er 7,9 mia kr., i 1983 8,9 mia kr., i 1984 13 mia kr., og i 1985 forventer vi 15 mia kr. Lad det være sagt med det samme, at de 15 mia kr. ikke er nok, men det er et meget positivt resultat på baggrund af den udvikling, vi har set tidligere.

Denne politik må altså fortsættes, og virksomhedernes indtjening må gøres bedre, for at vi kan opnå yderligere investeringer for derved at komme frem til en bedre beskæftigelse, hvor vi jo sigter på omkring 1990 at

[Brusvang]

kunne komme op i nærheden af fuld beskæftigelse.

Der er til alle folketingets medlemmer udsendt et statistisk materiale af Industrirådet, og i det står der bl.a., at selv om socialdemokratiet på baggrund af stigningerne i virksomhedernes indtjening fra 1983 og fremefter nu ønsker et særligt initiativ med henblik på overskudsdeling m.v., har man fra Industrirådet fundet anledning til at pege på, at ser man på dette problem over en lidt længere periode, fra 1973 og op til 1983, er overskuddet i virksomhederne steget mindre end time-lønsindekset for en industriarbejder. I det materiale, vi har modtaget, er det også fra Industrirådets side fastslået, at i det seneste år er der sket en meget betydelig stigning i antallet af arbejdspladser i den private sektor på helt op til 40.000–50.000 personer.

Jeg har hæftet mig ved, at vicedirektør Jørgen Hansen i tidsskriftet Dansk Industri nr. 1 i sin artikel om disse forhold har gjort det samlede behov for investeringer i bygninger, maskiner, lagre, forskning og markedsføring op til ca. 35 mia kr. i de næste fem år. Det vil altså sige, at den investering, som vi mener at kunne opnå her i 1985 på 15 mia kr., slet ikke er tilstrækkelig.

Der er i hr. Svend Aukens dagsordensforslag flere ting, som lyder ganske udmærket.

For det første konstaterer hr. Svend Auken, at der er en positiv udvikling i virksomhedernes indtjening – og det er vi jo enige i – og at det er en følge af en forbedret konkurrenceevne, som igen er en følge af regeringens politik. Det er vi også enige i. At de internationale konjunkturer har medvirket, vil vi heller ikke bestride. Vi ønsker derfor også som hr. Svend Auken en retfærdig fordeling af skattebyrden, og det er derfor, regeringen har foretaget sit særlige udspil med henblik på en skattereform. Vi ønsker også en vækst i de produktive investeringer.

Der er altså en lang række elementer i hr. Svend Aukens dagsordensforslag, som vi kan tilslutte os, men da konklusionen er, at hr. Svend Auken ønsker et OD eller et ØD på indeværende tidspunkt, må vi sige fra og kan derfor ikke stemme for den pågældende dagsorden.

Hr. Svend Auken har i sine indlæg kritiseret de borgerlige partier, herunder mit eget parti, for, at vi i denne situation gentagne gange har sagt, at skal der være et OD eller

et ØD, må det være en frivillig ordning, for, siger hr. Svend Auken, indkomstpolitikken er jo ikke frivillig. Det er korrekt, men begrundelsen, synes jeg, er ganske klar; man behøver ikke nogen dybsindig filosofi for at finde frem til den. Den stramme indkomstpolitik er ønskværdig, og derfor må den tvinges igennem. Men en OD/ØD-ordning er ikke for tiden ønskværdig, og derfor skal den i hvert fald ikke tvinges igennem.

Der er af det radikale venstre fremsat et forslag til en afværgedagsorden, og dette forslag indeholder nogle elementer, som vi synes er positive. Jeg mener derfor, uden at have truffet nogen endelig aftale med de øvrige regeringspartier, at det er et forslag, som vi kan gå ind for.

Anne Grete Holmsgård (VS):

Jeg må indrømme, at det kom til at stå lidt hen i tågerne, hvad det var, hr. Brusvang var uenig med regeringen om. Han startede med at sige, at han i al væsentlighed var enig i finansministerens redegørelse, men så vidt jeg kunne høre, var han 100 pct. enig i den.

Selve spørgsmålet er i virkeligheden vidt forgrenet, og hr. Svend Auken gjorde det meget udmærkede, at han i starten af sit indlæg sagde, at der var tre ting, socialdemokratiet ønskede at diskutere under denne forespørgselsdebat. Det ene var på det mere tal-mæssige plan industriens indtjening, og hvad konsekvenserne har været, det andet holdningen til den skæve fordeling og det tredje holdningen til en spredning af formue- og ejendomsforholdene. Jeg vil godt tage punkterne i denne rækkefølge.

Med hensyn til udviklingen i industriens indtjening og investeringer fra 1980 og til i dag er der ingen tvivl om, at der er sket en ganske kraftig omfordeling fra løn til profit. Man kan naturligvis diskutere, hvilke begreber man bruger, om man bruger restindkomsten eller man bruger andre begreber, når man foretager en sammenligning, men en omfordeling er der sket, og det har jeg heller ikke set nogen bestride på noget tidspunkt, hverken i de forskellige rapporter, der kommer, eller på den politiske arena herinde. Det har oven i købet været en ret så kraftig omfordeling, der er foregået, og den er ikke foregået udelukkende under den borgerlige regering, men startede allerede under den

[Anne Grete Holmsgård]

tidligere socialdemokratiske regering, nemlig tilbage i 1980.

Hvis man ser på det, der er sket, kan man se, at fra 1980 og op til 1983, som de seneste faktiske statistiske tal foreligger for, er overskuddet inden for industrien næsten blevet tredoblet, men i den samme periode er der kun sket en vækst i industriinvesteringerne på 7 pct. – i løbende priser vel at mærke. Omregner man det til faste priser, skete der også i 1983 en investeringstilbagegang inden for industrien. Man skal tænke på, at det først er i 1984, man er kommet op over den negative udvikling i industriinvesteringerne.

På én vis kan man godt sige, som hr. Gert Petersen gjorde, at denne udvikling er udtryk for, at regeringen har haft succes. Jeg vil dog sige, at den er udtryk for, at regeringen har haft en relativ succes. Regeringen har jo ikke lagt skjul på, at dens hensigter er at foretage en kraftig omfordeling, eller, som finansministeren udtrykte det i sit svar heroppe, at vi skal have fordelingen mellem løn og profit over på et helt andet niveau end det, vi har i øjeblikket, og dermed genskabe mulighederne for nogle omfattende industriinvesteringer.

Når jeg siger relativ succes, er det, fordi der, når jeg ser på de faktiske forhold og det, som finansministeren stod heroppe og sagde var forudsætningen for at få løst arbejdsløshedsproblemet, er en fantastisk modsætning.

Finansministeren stod heroppe og talte om, at industriinvesteringerne var steget med 30 pct. gennem 1984. Jeg var umiddelbart lidt forbavset over at høre tallet 30 pct., for jeg har ikke set nogle officielle tal fra Danmarks Statistik for 1984, men jeg har da fulgt de løbende prognoser; og de prognoser, som jo er lavet på baggrund af industriens egne indberetninger til Danmarks Statistik, lød for et år siden, nemlig i januar 1984, på 56 pct.s stigning i investeringerne i industrien i 1984. Så kom vi frem til maj måned, så var det 51 pct., og nu er vi altså nået frem til året efter, og da skulle det være 56 pct., men det er 30 pct., og jeg har via finansministeren fået oplyst, at det er Industrirådets egen vurdering af den faktiske udvikling i løbet af 1984. Det vil sige, at i forhold til de prognoser, det samme Industriråd fremlagde for et år siden, og i forhold til den vurdering, man har af udviklingen i 1984 i dag, er der sket cirka en halvering i industriinvesteringerne, nemlig

fra 56 pct. til 30 pct. Det er i virkeligheden ganske markant.

Samtidig kan jeg se, at industriens prognose for 1985 – den hedder i dag en industriinvesteringsstigning, forfærdeligt udtryk, ikke også, men det bliver meget let forfærdeligt, når vi diskuterer disse tal – lyder på 18 pct. Hvis den så i 1985 er lige så optimistisk i forhold til den faktiske udvikling, som den oprindelige 1984-prognose var, er tallet for 1985 9 pct., og fratrækker man så inflationen – og her må jeg sige, at jeg har ikke så meget tiltro til den 3½ pct.s inflation, som finansministeriet for et år siden sagde ville komme i 1985 – er man næsten nede på en nulstandard i forhold til 1984. Det er jo langt, langt, langt fra det, som finansministeren sagde var forudsætningen for, at beskæftigelsesproblemet bare nogenlunde kunne løses, for da var forudsætningen ifølge regeringens politik nemlig, at vi skulle op på industriinvesteringer, der ikke bare svarede til højkonjunkturen i 1960'erne, hvor det gik allerhedest til, men de skulle højere op.

Ja men siger det i virkeligheden ikke, at finansministeren godt er klar over, at beskæftigelsesproblemet ikke bliver løst med den politik, regeringen lægger frem, med en politik, der hedder nulvækst for ansættelser i den offentlige sektor, og som går ud på, at hele arbejdsløshedsproblemet skal løses gennem investeringer inden for den private sektor? Jeg kan i hvert tilfælde ikke få det til at hænge sammen. Hverken de 30 pct. eller prognosen med de 18 pct.s industriinvesteringsstigninger i 1984 minder overhovedet om det, der foregik i 1960'erne, og konklusionen må vel være, at finansministeren indirekte har sagt: der vil fortsat være meget høj arbejdsløshed gennem 1980'erne og langt ind i 1990'erne, og hvad der kommer derudover, diskuterer vi så overhovedet ikke.

Her er jeg så tilbage ved problemet: hvad har omkostningerne egentlig været ved det her? Ja, omkostningerne har jo været dem, som vi godt kender, at arbejdsløsheden stort set ikke er faldet. Der er sket nogle småjusteringer. Jeg tillader mig at kalde det småjusteringer, fordi man over et enkelt år ikke kan sige, om den svage udviklingsfremgang, der har været i beskæftigelsen inden for den private sektor, er vedvarende, eller om det er et engangsfænomen. Jeg tillader mig at tro, at det mest er et engangsfænomen, også når

[Anne Grete Holmsgård]

man ser på prognoserne for investeringerne i 1985, og når man ser på, hvad der foregår inden for byggeriet i øjeblikket. Der sker faktisk det, at antallet af påbegyndte boliger er ved at falde igen. Kreditforeningen Danmark vurderer, at boligbyggeriet nok vil være på 23.000 til næste år mod ca. 26.000 i år. Det tegner ikke for godt. Det, der ydermere er sket, er en reallønstilbagegang og i øvrigt en utrolig omfordeling, som helt entydigt har ramt de dårligt stillede grupper her i samfundet allerhårdst.

Her har jeg lyst til at drage en enkelt ting frem, som ikke har været fremme. Under den såkaldte stagnation i arbejdsløsheden, altså for fem år siden, ville vi have skreget op bare ved en stagnation på det niveau, der er her, men det er, som om man bliver døv; man har efterhånden vænnet sig til, at det simpelt hen bare er standarden, at der er 270.000–280.000 arbejdsløse, men det er jo fuldstændig rablende, at man har så mange mennesker til at gå rundt uden at måtte lave noget som helst. Alle de ressourcer, der går til spilde!

Her synes jeg der er en anden vigtig ting, som ikke skal være glemt, og det er, at i øjeblikket sker der det, at kvindearbejdsløsheden udvikler sig fuldstændig katastrofalt. Der er i dag flere arbejdsløse kvinder end mænd, til trods for at kvindernes erhvervsfrekvens er lavere end mændenes. Ikke desto mindre overhaler de. Sidst jeg så på statistikken, var kvindearbejdsløsheden næsten oppe på 13 pct. og mandearbejdsløsheden nede på godt og vel 8 pct. Det er en fantastisk uhyggelig udvikling, og i den erhvervspolitik og den økonomiske politik, regeringen fører, kan jeg ikke se noget som helst, der sætter bremseklodderne ind over for denne udvikling.

Men tilbage til hr. Svend Aukens tre punkter. Holdningen til den skæve fordeling, hvad skal der gøres ved den? Jeg synes, der er to ting, man må sige om den skæve fordeling. Det ene er, at det er fantastisk vigtigt, at fagbevægelsen selv slås for en solidarisk politik på arbejdsmarkedet, at man ikke flipper ud i egoistiske trikke, hvor de højtlønnede forsøger at forsvare sig selv og sælger de lavtlønnede. Det vil være en ganske uhyggelig situation.

Det andet, der skal gøres, og det er det, vi herinde skal gøre noget ved, er selvfølgelig en skattereform. Her må jeg sige, at jeg får

det virkelig dårligt, når hr. Estrup heroppe står og siger: en skattereform på det bredest mulige grundlag. Er det virkelig det vigtigste, at denne skattereform gennemføres på det bredest mulige grundlag? Hvorfor fremhæver hr. Estrup ikke, at den skal være på det socialt mest afbalancerede grundlag? Det er dog det, der er perspektivet i en skattereform, og ikke, om den er på det bredeste grundlag. Det får mig til at tænke på, at det, der vil komme ud af denne skattereform, sådan som forhandlingerne ser ud i øjeblikket, simpelt hen er småjusteringer på nogle marginaler i skatten og ikke andet. Det er ikke det, som virkelig skal til, hvis man skal have en lige fordeling.

Nu har jeg brugt min taletid, så jeg må vente til anden omgang med at kommentere den sidste del, nemlig den, der handler om overskudsdeling af formuer og en lige fordeling af ejendomsretten.

Poulsgaard (FP):

Alle partier skulle egentlig være i opposition hele tiden, for det er fantastisk, at når et parti kommer i opposition, kan det løse alverdens problemer, det kan løse alle landets problemer. Da socialdemokratiet sad på regeringsbænkene, kneb det lidt mere med at klare problemerne.

Forleden dag, da jeg var ude at flyve, sad jeg og læste en artikel af en herre, der hed Frank Dahlgaard. Han har vistnok aner herinde i det høje ting. I denne artikel påviste Frank Dahlgaard ganske klart, at selv om lønnen fra 1970 til i dag var steget med 140 pct., hvis jeg ikke husker helt forkert, så var reallønnen ikke steget så meget som en krone, snarere tværtimod, reallønnen var gået ned. Det, der var steget, var skatterne og afgifterne, og det var det, der havde forringet dansk erhvervslivs konkurrenceevne. Derfor, hvis man skal diskutere disse ting, er der en eneste stor syndebug, og det er skatten, og det skattetryk, vi har, har de partier, der sidder herinde, et stort medansvar for, da man jo har stemt for finansloven det ene år efter det andet. Derfor var det, der egentlig burde diskuteres i dag, det forslag, som fremskridtspartiet har fremsat, og som snart kommer til behandling her i tinget, om lønfremgang gennem skattelettelse. Det er den måde, den slags ting skal løses på, og selvfølgelig ikke

[Poulsgaard]

efter den model, som socialdemokratiet sætter op her.

Mit partis ordfører er forhindret i at være til stede, men jeg kan allerede nu meddele, at vi selvfølgelig ikke kan stemme for det af hr. Svend Auken fremsatte dagsordensforslag.

Finansministeren (Palle Simonsen):

Hr. Svend Auken startede med at sige, at mit svar på hans forespørgsel ikke var præget af selvkritik. Jeg synes, det var meget sagligt. Det er da klart, at vi må søge at beskrive udviklingen, som den har formet sig gennem de sidste 2½ år, og jeg kan godt forstå, at det støder på nogle vanskeligheder hos hr. Svend Auken. Hvis man nu skulle sige det sådan lidt firkantet, kunne man få indtryk af efter hr. Svend Aukens tale i dag – og det gælder i øvrigt også tidligere økonomiske debatter – at når det går rimelig godt nu – og det vil hr. Svend Auken jo ikke afvise – er der to væsentlige årsager til det. Den ene er den forbedring af konkurrenceevnen, som fandt sted under den tidligere socialdemokratiske regering, og den anden er de stærkt forbedrede internationale konjunkturer. Det er faktisk det, der på en eller anden måde bliver hr. Svend Aukens svar på dette, og det synes jeg er utrolig letfærdigt.

For det første har jeg klart påvist i mit svar, at selvfølgelig er der sket en konkurrenceevneforbedring i 1980–81, ingen tvivl om det, men den er ikke blevet omplanted til stærkt øgede investeringer. Vi fik først de stærkt øgede investeringer i 1983 og især i 1984, dem, som virkelig har givet det boom, som vi oplever på nuværende tidspunkt, dem, som bl.a. har skabt baggrund for, at vi i 1984 fik skabt op mod 50.000 nye arbejdspladser.

Hvad angår udviklingen i den internationale økonomi, kan det heller ikke afvises, at der har været gunstige udviklingstræk, men man må alligevel spørge: hvorfor er den økonomiske vækst i Danmark i 1984 den største i Vesteuropa, nemlig 4½ pct.? Det kan kun skyldes, at den nationale politik, som er blevet ført gennem de sidste 2½ år, har haft en meget gunstig effekt.

Hr. Svend Auken siger, at regeringen tager let på problemerne. Nej, det gør vi sandelig ikke. Jeg synes også, jeg har markeret klart i min tale, at der er mange vanskeligheder til-

bage; der er vanskeligheder tilbage vedrørende betalingsbalanceudviklingen under alle omstændigheder, og der er også langt igen, før vi har fået skabt ligevægt på statsfinancerne, og før vi har fået forbedret beskæftigelsesfundamentalt.

Hr. Svend Auken kommer ind på industriens egen prognose for udviklingen i 1985 og siger, at den er ikke så gunstig som i 1984. Det er regeringens klare opfattelse, at der vil være den samme ekspansion i den samlede private sektor i 1985 som i 1984, men hertil synes jeg også skal føjes det meget afgørende, at skal vi videre ad den vej, som vi nu bevæger os ad – og det er afgørende – kræver det en fortsat stram indkomstpølitik. Lykkes det fortsat med den stramme indkomstpølitik, får vi også skabt fundamentet for et betydeligt rentefald, og de to ting tilsammen er naturligvis det, som vil give et øget boom og en mulighed for, at vi kan komme frem til en situation, som kan minde om den, vi havde i 1960erne. Jeg skal gentage fra mit svar, at det, der er forudsætningen for, at vi for alvor får bugt med beskæftigelsesproblemet, naturligvis er, at vi vender tilbage investeringsmæssigt til en situation som den, vi kender fra 1960erne.

Indkomstpyramiden er for skæv, siger hr. Svend Auken. Jeg skal ikke gentage citatet fra hr. Svend Aukens partifælle den nuværende svenske finansminister, men jeg havde faktisk lyst til det, og det kunne jeg også gøre i forhold til mange af de bemærkninger, som hr. Gert Petersen har gjort i dag. Det citat, jeg kom med af Kjell-Olof Feldt, er jo svaret lige bestemt på den situation, vi har nu, og jeg synes, det var en fordel, hvis hr. Svend Auken ville lytte bare en anelse mere til denne og de i øvrigt mange andre fornuftige ting, som den nuværende svenske finansminister siger om den almindelige økonomiske situation.

Et af de væsentlige punkter i hr. Svend Aukens forespørgsel og også i den tale, han holdt her i dag, er spørgsmålet om den solidariske deling af overskuddet, og da vil jeg godt sige meget klart til hr. Svend Auken, at det værste, man kunne gøre på nuværende tidspunkt, var i virkeligheden at begynde at gennemføre tvangsforanstaltninger på det område. Så ville man med sikkerhed bremse for den meget gunstige udvikling, som nu er i gang, og derfor skal jeg ikke komme med

[Finansministeren]

mange betragtninger om denne sag, men bare gøre det klart, at det er regeringens holdning, at det var faktisk noget nær det værste, man kunne gøre på nuværende tidspunkt. Det, der er afgørende, er at få det brede politiske grundlag for skattereformen, at få draget omsorg for, at vi får et system, som virkelig præmierer den private opsparing, og som også bevirker, at det bliver mindre interessant at stifte gæld, end det er på nuværende tidspunkt.

Hr. Gert Petersen siger, at jeg har selv givet udtryk for, at investeringerne i erhvervslivet er for små. Ja, jeg sagde faktisk, at vi i 1984 kun var kommet en femtedel af vejen for at nå op på det, som må være målet, nemlig 1960ernes situation, og det stiller nogle meget store krav til den økonomiske politik i de kommende år både hvad angår udgiftspolitikken, hvad angår indkomstpolitikken og hvad angår skattepolitikken.

Hr. Gert Petersen taler igen om klassepolitik. Jeg ved ikke, hvor meget vi skal gå ind på det i denne debat, men jeg vil da godt gøre gældende, at noget af det, som for regeringen er afgørende, er at få forbedret beskæftigelsen betydeligt, og stadig væk: der har været en periode under denne regering, hvor man fra oppositionens side har kunnet køre hårdt – og måske ikke med urette i starten – på, at der ikke var positive tendenser i beskæftigelsesudviklingen, men man kan ikke se bort situationen, som den har udviklet sig i 1984 med op imod 50.000 nye arbejdspladser. Fortsættes den linje, som nu er så godt i gang, er der ingen tvivl om, at denne udvikling også vil fortsætte, og jeg går ud fra, også hvis vi ser det ud fra et klassepolitisk synspunkt, at noget af det, der vil være fundamentalt afgørende, er at få skabt den bedst mulige beskæftigelse og få flest mulig mennesker i arbejde.

Når hr. Gert Petersen taler om, at det, det drejer sig om, er at nå frem til de rigtige investeringer, må jeg sige, at jeg tror nu nok, at den private sektor selv bedst er i stand til at afklare, hvad der er de rigtige investeringer, og jeg synes, at erfaringen, som vi har især fra 1984, viser, at det går ganske udmærket, så der er ikke grund til nogen kritik, men her skilles vi naturligvis, også ideologisk.

Jeg synes i øvrigt, hr. Gert Petersen på mange fremragende måder beskriver, ud fra hr. Gert Petersens synspunkt negativt, men

ud fra regeringens synspunkt positivt, hvad det egentlig er, der sker.

Hr. Estrup fastslår, at vi ikke har løst balanceproblemerne, og det vil jeg godt sætte en streg under. Det har jeg allerede været lidt inde på i mit svar til hr. Svend Auken. Det har vi ikke. Regeringens målsætning, hvis vi ser på betalingsbalancen og underskuddet på statens finanser, ligger ganske klar: der skal være ligevægt på betalingsbalancen i 1988, og der skal være ligevægt i statsfinanserne ved udgangen af dette årti. Det kræver en meget alvorlig indsats. Vi er kommet nogle betydelige skridt hen ad vejen, men der er lang vej tilbage, og derfor er det afgørende, at vi holder fast i den kurs, som har været lagt indtil dette øjeblik. Derfor er jeg enig med hr. Estrup i, at der er behov for en fortsat stram indkomstpolitik. Jeg er enig med hr. Estrup i, at der er behov for en skattereform. Det skal jeg ikke komme med flere betragtninger om, end jeg allerede har gjort.

Hvad angår spørgsmålet om overskudsdeling, er det klart, at vi har forskellig opfattelse.

Jeg skal ikke gå ind i fru Anne Grete Holmsgårds talakrobatik omkring udviklingen i investeringerne i den private sektor. Det afgørende for regeringen er fortsat at kunne fastslå, at der er tale om en udvidelse på 30 pct. i 1984. Så kan man selvfølgelig godt stille det op i forhold til nogle analyser og nogle stikprøveundersøgelser af forventningerne til 1984, som er gennemført med mellemrum. Det afgørende er, at der er sket en meget betydelig ekspansion, som jeg nævnte det i min tale; den største i 8 år.

Vi kan finde mange problemer, som fru Anne Grete Holmsgård gjorde det, f.eks. kvindearbejdsløsheden. Jeg afviser ikke, at der er et problem her. Det, der bare stadig væk står tilbage også i denne sammenhæng, er, at der er skabt op mod 50.000 nye arbejdspladser i 1984, og der vil fortsat blive skabt mange nye arbejdspladser. Det er den bedste forudsætning for, at vi også kan få løst det problem.

Lad mig til slut sige, at regeringen kan stemme for det af hr. Estrup fremsatte dagsordensforslag.

Jeg vil godt føje til, at jeg synes, det på mange måder har været en nyttig debat. Jeg hæftede mig ved, at hr. Svend Auken sagde, at man også fra socialdemokratiets side er-

[Finansministeren]

kender, at en forbedret indtjening er nødvendig for at løse vores økonomiske problemer. Det mener jeg stadig væk det er væsentligt at vi er enige om. At der er forskellige veje til det, er en anden sag. Det, jeg vil advare imod, er, at man foretager indgreb i en udvikling, som for øjeblikket er særdeles gunstig. Nu er det lykkedes at få gang i den, og for mig at se ville det værste, der kunne ske, være, at man begyndte at foretage indgreb, så den vækst i produktionen og dermed vækst i beskæftigelsen, der er udsigt til, ikke kom.

(Kort bemærkning).

Anne Grete Holmsgård (VS):

Det hjælper ikke noget, at finansministeren siger, at han ikke vil gå ind i de tal, der er baseret på prognoser. Alt dette er prognoser. Det er også prognoser, når det økonomiske sekretariat kommer med en vurdering af, hvad der vil ske i 1985, og de prognoser baserer sig altid på, hvad industrien siger.

Det gjorde de også i efteråret 1984. Da overtog man industriens vurdering, der dengang hed 56 pct.s stigning i industriinvesteringerne. Nu har man så overtaget den vurdering, der hedder, at der faktisk har været 30 pct. Så siger jeg: industrien siger selv, at man regner med 18 pct. til næste år. Ja men det er jo langt, langt langt fra de rundt regnet 30 pct., som finansministeren har stået heroppe og sagt er forudsætningen hvert år i resten af 1980'erne for, at man kan løse beskæftigelsesproblemet, ifølge den politik, regeringen fører.

Hvad vil finansministeren gøre ved det? Hvad er regeringens bud på det, der skal gøres? Sidder man og barsler med forslag om yderligere skattelettelsesforslag til industrien for at øge indtjeningsevnen? Er der andre ting, man har forestillet sig? Et eller andet har man vel forestillet sig, når de prognoser, der kommer fra industrien selv, ligger langt under det, man selv siger er forudsætningen for, at ens politik kan lykkes.

Finansministeren (Palle Simonsen):

Hvad angår 1984, er det altså realiteterne, der tæller. Der er stadig væk tale om en 30 pct.s vækst, og det synes jeg vi skal glæde os over og holde fast ved.

Hvad angår 1985, vil jeg godt gentage – det er jo indbygget i dagsordenen – at der er behov for en stram indkomspolitik, og lykkes det at gennemføre en stram indkomspolitik, vil der også være skabt basis for et betydeligt rentefald. Det er sagt af mange, det behøver jeg ikke at gentage fra denne talerstol. De to ting tilsammen giver naturligvis dette fornyede skub, som skal til for, at vi kan forvente, at vi fortsat får en stærk ekspansion.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Tal er jo taknemlige, og der har unægtelig været nævnt mange tal i debatten i dag. Jeg har især hæftet mig ved den måde, man har brugt tallene på, at man hele tiden ved sit valg af udgangspunkt har formået at ændre tallene, sådan at de passer i ens eget kram.

Det var meget lærerigt først at høre hr. Collet fortælle, at Danmark jo i øjeblikket har verdensrekord med hensyn til stigende investeringer. Ja vel, i forhold til 1983, som havde et uhyre lavt investeringsniveau.

Vi hørte bagefter hr. Tørnæs, der kunne fortælle os, at lønningerne er steget kolossalt i løbet af et tiår. Igen udgangspunkt i 1973, hvad hr. Tørnæs er blevet rådet til af Industrirådet, netop fordi man derved kan opnå et interessant statistisk resultat: man kan nå frem til et resultat, hvor lønningerne er steget meget, fordi de steg meget i årene 1973–1975. Havde hr. Tørnæs brugt 1975 som udgangspunkt, var han kommet til et helt anderledes resultat.

Hvis vi skal være lidt mere ædruelige, skal vi nok lave sammenligninger af gennemsnit over nogle længere perioder. Jeg synes, at det kan være interessant at iagttage, at restindkomsterne, profitterne, er steget med omkring 20 pct. realt i løbet af en ti års periode. Uanset hvor vi lægger skæringen, ligger det deromkring. Uanset i hvilket år vi lægger skæringen, er det også sådan, at vi i en tilsvarende periode registrerede et investeringsfald på mellem 50 og 75 pct. realt. Det vil sige, at det, vi har med at gøre her, er stigende profitter og faldende investeringer.

Nu får vi så at vide, at opskriften på at løse problemet, at vi skal have øgede investeringer, er, at vi skal have øget profitterne i samfundet. Så må vi bede om en analyse fra

[Jes Lunde]

regeringens side af, hvor store restindkomster vi skal have i vores samfund for at få investeringer svarende til dem, vi havde i 1960'erne. Det er åbenbart ikke nok, at profitterne er steget realt hele tiden. De skal åbenbart stige betydelig mere. Lad os få et tal. Hvor grådige er investorerne blevet i dag? Hvor store profitter skal der til for at have det samme investeringsniveau, som vi havde i 1960'erne? Så kan vi andre tage stilling til, om vi mener, det er fordelingspolitisk acceptabelt for et flertal herinde. Men lad os få et tal for, hvor langt vi skal op i profitter, for at man kan få balance i regeringens regnestykke.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Fru Anne Grete Holmsgård har ordet for en kort bemærkning.

Og så vil jeg i øvrigt føje til, at det letter min disponering med hensyn til afstemningstidspunktet, at man – hvis man ønsker ordet i anden omgang – markerer det.

(Kort bemærkning).

Anne Grete Holmsgård (VS):

Nu er det jo sådan, at de 30 pct.s stigning i industriinvesteringer, finansministeren taler om heroppe, ikke er faktiske regnskabstal, for de foreligger ikke endnu. Det er altså stadig væk en vurdering i industrien, og bevares, en vurdering er forskellig, alt efter om den foretages i starten af året eller i slutningen af året.

Men der er immervæk endnu en vurdering, og det er den fra industrien selv, der hedder 18 pct.s stigning til næste år. Jeg kan simpelt hen ikke forestille mig, at Industrirådet skyder for lavt under en borgerlig regering. Jeg kan godt forestille mig, at de kunne finde på at skyde for lavt under en socialdemokratisk regering. Specielt hvis den lænede sig op ad SF, ville de i hvert tilfælde skyde helt i bund. Men under en borgerlig regering? Det er fuldstændig utænkeligt. Det gjorde de heller ikke sidste år. De skød lige præcis på det dobbelte af, hvad de mener i dag.

Giver det slet ikke finansministeren stof til eftertanke? Hvad vil finansministeren gøre? Er man så uansvarlig i denne regering, at man ikke tager højde for, at de eneste vurderinger, man har, ligger i hvert tilfælde 10 pct.

under det, man selv siger er nødvendigt? Tager man ikke højde for det? Og hvad er det, man havde tænkt sig at gøre? Hvad vil man gøre? Vil man byde på skattelettelse til industrien? Vil man byde på noget andet? Selv om det skulle lykkes – jeg håber ikke, det sker – at få tvunget en nul procents lønramme igennem, så løser det ikke dette problem. Hvad er det så, man vil gøre?

Svend Auken (S):

Jeg er ked af, at finansministeren er ked af, at jeg har gjort opmærksom på, at lønkonkurrenceevne og internationalt konjunkturforløb spiller en vis rolle for den økonomiske vækst i et samfund. Det er jeg ked af at finansministeren er ked af. Men jeg er ked af at måtte sige, at det bliver han nødt til at blive ved med at være ked af, for sådan er det simpelt hen. Lønkonkurrenceevnen blev rent faktisk forbedret fra 1979 til 1980 og i 1982 med noget, som nationalbankdirektøren har kaldt den største reale tilpasning i efterkrigstidens danske økonomiske historie.

Jeg ved ikke, hvor mange professorer jeg skal nævne, før finansministeren bliver lidt mindre ked af det, men professor Blomgren-Hansen fra handelshøjskolen sagde forleden dag, at han slet ikke forstod, hvorfor socialdemokraterne ikke gjorde opmærksom på, at den egentlige forbedring af landets økonomi i henseende til konkurrenceevnen skete under den socialdemokratiske regering. Jeg har efter fattig evne prøvet at rette op på dette billede.

Sandheden er, at Danmark levede under nogle ualmindelig ubehagelige forhold i slutningen af 1970'erne og navnlig i begyndelsen af 1980'erne. Fra 1980 til 1982 steg den internationale arbejdsløshed fra 19 til 34 millioner, målt inden for OECD-området, og det ramte naturligvis Danmark. Der var vækst i det internationale renteniveau, og det ramte naturligvis Danmark.

Jeg siger ikke, at alt, hvad vi gjorde i den periode, var godt nok, men ikke desto mindre tog vi os på realt at forbedre landets konkurrenceevne således, at da konjunkturerne mærkbart vendte i 1983, havde Danmark sin chance, og det brugte sin chance i kraft af de bedre internationale konjunkturer.

Så siger finansministeren, at jeg har aldrig villet anerkende, at der er kommet et interna-

[Svend Auken]

tionalt opsving. Ja men jeg har ikke talt om andet. Jeg har hele tiden talt om den enestående chance, vi har fået for at rette ikke bare landets økonomi op, men også de sociale skævheder i det danske samfund. Og hvad har vi oplevet? En regering, der desværre har gjort det modsatte: øget de sociale skævheder.

Så siger finansministeren, at jeg skulle interessere mig lidt mere for Sverige. Ja men det vil jeg da gerne gøre. Den svenske socialdemokratiske regering overtog et betalingsbalanceunderskud på 22 mia sv. kr., men forvandlede det til et overskud i 1984. Hvad gjorde den borgerlige regering i Danmark? Den skaffede os som det eneste vesteuropæiske land et underskud i kraftig stigning, nemlig på et sted mellem 17 og 18 mia kr. i 1984.

Jeg vil gerne sige, at hr. Kjell-Olof Feldt som bekendt er den stærkeste talsmand i Sverige for det, som har været mit bærende hovedsynspunkt i hele debatten i dag, nemlig at der er en sammenhæng mellem indkomspolitik, stigende overskud, stigende investeringer og en solidarisk deling af overskuddet i form af obligatoriske lønmodtagerfonde. Det er hr. Kjell-Olof Feldt den fremmeste talsmand for, og han blev også mødt i Sverige af den skrækpropaganda, som jeg indrømmer finansministeren videregav i dag i en meget mild udgave, idet han sagde: ja men så flygter virksomhederne jo. Til Kjell-Olof Feldt sagde man: virksomhederne flygter jo fra Sverige, hvis man indfører en lønmodtagerfondkonstruktion. Hvad skete der? Der har aldrig været så stor kapitaltilstrømning til svensk erhvervsliv, som efter at lønmodtagerfondene blev gennemført. Det findes der bunkevis af citater om i den bog, finansministeren nævnte, og som jeg også har læst, der hedder »Samtale med Feldt«.

Så skal jeg slutte med at sige, at denne debats udgang, synes jeg, har været meget god i den forstand, at vi har fået en række tal på bordet, og at der egentlig burde være grundlag for en diskussion. Men den opfattes måske skævt, som om den egentlige modsætning går mellem os og det radikale venstre i disse sammenhænge. Jeg vil vove den påstand, at al den parlamentariske koalitions-snak lagt til side går den egentlige modsætning, hvis man skal tro folk på deres ord og på deres analyser, mellem det radikale ven-

stre, socialdemokratiet og SF på den ene side og de borgerlige partier på den anden side. For hvad er det finansministeren og de øvrige regeringspartiers ordførere har sagt i dag? Det er, at i denne regerings tid kommer der ikke til at ske noget som helst med hensyn til deling og spredning af ejendomsretten i Danmark. Det synes jeg er ren besked, men det er lidt ærgerlig besked.

Derfor synes jeg, at den konklusion, vi skulle drage af debatten i dag, ikke var på dette område at starte en kunstig krig mellem det radikale venstre og socialdemokratiet. Vi har forskellige forslag, endog meget forskellige forslag, på disse felter, men der er dog grundlag for en diskussion og en debat, en konstruktiv dialog.

Det er der desværre ikke med regeringen, med regeringspartierne. Så vidt jeg har forstået det, har finansministeren nærmest den opfattelse, at jo mere skæv, jo mere ensidig sammensætningen af ejendomsforholdene til produktionsmidlerne i det danske samfund er, jo bedre er det for udviklingen herhjemme. Har man denne opfattelse, som finansministeren, synes jeg, meget, meget overbevisende og dygtigt har forsvaret her i dag, så er det klart, at samtalemulighederne med os andre er stærkt begrænsede på det punkt.

(Kort bemærkning).

Estrup (RV):

Jeg vil blot sige til hr. Svend Aukens bemærkninger om forholdet til det radikale venstre, at det da er muligt, at signalet ikke er det mest hensigtsmæssige. Det er også muligt, at debatten i dag ikke har været den mest hensigtsmæssige til at rejse spørgsmålet om overskudsdeling. Derfor synes jeg, at vi i fællesskab skal glæde os over, at vi får chancen, når det radikale forslag kommer til debat. Der skal vi se, hvor langt det virkelig kan bære.

Collet (KF):

I første omgang sagde hr. Svend Auken, at indkomstfordelingen i denne regerings tid havde udviklet sig i en forkert og uheldig retning. Hvordan er tallene nu egentlig?

De tal, vi har, er beklageligvis kun fra 1982-1983. Her nævnedes hr. Svend Auken, at de selvstændige havde haft en lønstigning, der procentvis var dobbelt så stor som løn-

[Collet]

modtagernes. Hvis man kigger på tallene, hvad er det så for astronomiske indkomster, disse lønmodtagere, som hr. Svend Auken her nævner, har? Størsteparten af de selvstændige, som har haft en fremgang, er typiske lavtlønsgrupper inden for landbrug, håndværk og detailhandel. Det er dem, der har haft en fremgang. Procentvis har den været stor.

Men hvad tjener de? Hvis vi tager den gennemsnitlige indkomst for 96.000 landmænd, så har de tjent 58.000 kr. Tager man den for 36.000 detailhandlere, har de tjent 77.000 kr. Tager man den for bygge- og anlægsvirksomhed, har de tjent 91.000 kr. Til sammenligning – hvis vi tager det samme tal – har f.eks. ikke-faglærte arbejdere tjent 97.000 kr. Det er den skattepligtige indkomst, jeg taler om. Det er altså ikke højindkomstgrupper, vi taler om her, det er lavindkomstgrupper.

Kaster man blikket på de forskellige lønmodtagergrupper for at se, hvorledes forskydningerne her procentvis har udviklet sig fra 1982 til 1983, vil man se det meget interessante, at jo højere indkomst, desto lavere procentstigning. Sammenhængen er helt entydig og klar. Derfor holder hr. Svend Aukens argument om, at indkomstfordelingen har udviklet sig i en uretfærdig retning i denne regerings tid, overhovedet ikke.

Afslutningsvis skal jeg sige, at det konservative folkeparti kan stemme for det af det radikale venstre stillede forslag om motiveret dagsorden.

Tørnæs (V):

Det er på mange måder en lidt underlig debat, vi har haft i dag. Det, som synes at interessere socialdemokratiet mest, er fordelingen, oven i købet en tvungen fordeling, af et overskud, som socialdemokratiet ikke selv har formået at skabe i virksomhederne, oven i købet et overskud, der investeres i nye arbejdspladser.

Det næste emne, som synes at optage forespørgerne, er indkomstpolitikken, en indkomstpolitik, som socialdemokratiet ikke har villet medvirke til at gennemføre. Jeg synes ikke, der er nogen grund til at klandre arbejdsmarkedets parter for, at de har indgået fornuftige aftaler, og at de formentlig også vil gøre det igen, men det, som er meget vig-

tigt at slå fast, er, at løftet til arbejdsmarkedets parter bliver holdt, det løfte, der gik ud på, at løntilbageholdenhed ville betyde faldende arbejdsløshed, flere i beskæftigelse.

Jeg skal afslutningsvis sige, at vi kan stemme for det radikale dagsordensforslag.

Gert Petersen (SF):

Jeg bemærkede, at finansministeren medgav, at vi ikke, heller ikke ud fra hans synsvinkel, er kommet så langt endnu. Vi skal meget længere med den politik, som regeringen fører, og det er da også rigtigt, at vi stadig væk har 270.000–280.000 arbejdsløse. Fru Anne Grete Holmsgård var inde på, at hvis det havde været for nogle år siden, så havde hele tinget været i oprør over det meget, meget høje tal. Nu er det stagneret omkring dette tal i det sidste par år, og nu er det, som om man har vænnet sig til det: nå ja, det er jo ikke så slemt.

Det er meget slemt, og hvis finansministerens mening er, at vi skal have afskaffet arbejdsløsheden helt, så o.k., det er et godt formål, men spørgsmålet er hvordan. Men hvis regeringen vil fortsætte med at anvende de midler til stimulering af investeringerne, som vi har oplevet igennem det sidste par år, nemlig en drastisk skabelse af øget ulighed og utryghed i befolkningen – og det vil regeringens flertal – så er det midler, som jeg tror at et flertal i virkeligheden i den danske befolkning i det lange løb vil vende sig imod. Vi gør det hos os under alle omstændigheder.

Så må jeg da også sige, at jeg selv har været lidt forvirret over disse procenttal omkring investeringsforbedringen, der har svirret i luften. I mit eget manuskript havde jeg faktisk skrevet – og det burde have glædet finansministeren – at industriinvesteringerne i 1984 var steget med 50 pct., og jeg blev lidt forbavset, da finansministeren meget mere beskedent heroppefra sagde 30 pct., og det er da, fordi de 50 pct. har svirret i luften, jeg er lige ved at sige indtil denne dag. Så sent som i går, hr. finansminister, var der en ganske respekteret økonomisk medarbejder ved et københavns dagblad, som skrev, at industriinvesteringerne var steget med 50 pct. i 1984, og det er naturligvis, fordi Industrirådet og alle mulige andre spåmænd er kommet med udtalelser herom. Nu viser det sig, at de faktisk kun er steget godt og vel halvdelen af

[Gert Petersen]

det, som man har snakket om. Det har vi nu fået at vide af finansministeren, og det er klart, at så er det jo ikke så meget. Så har regeringen ikke engang haft helt den succes ud fra sine egne forudsætninger, som jeg oprindeligt troede, og derfor må man nok spørge: hvordan kommer det så til at gå videre, når der skal så store anstrengelser til, så store nedskæringer, så mange indgreb mod dyrtidsregulering, mod sociale rettigheder osv. for at afstedkomme denne ikke voldsomt imponerende forøgelse, endda med meget stor forsinkelse? Hvor meget mere skal der så til fra regeringens side for at afstedkomme den store forøgelse? Det kan løbe én koldt ned ad ryggen ved tanken om, hvad regeringen så har i sinde, og det vil vi naturligvis vende os imod.

Det må være andre metoder på en helt anden social basis, som tages i anvendelse for at løse problemerne, de metoder, som jeg bl.a. selv har gjort mig til talsmand for heroppe. Det må være de veje, man går, så vi ikke skaber øget ulighed og utryghed i befolkningen.

Anne Grete Holmsgård (VS):

Allerførst skal jeg lige for en ordens skyld sige, at vi selvfølgelig vil stemme imod hr. Estrups dagsorden. Den er os så inderlig imod, fordi den simpelt hen bygger på, at det, der skal redde landet, er at fortsætte den dødssejler af en økonomisk politik, den borgerlige regering fører, dødssejler for dem, der har det dårligt, og dødssejler i forhold til dens egen målsætning, fordi det klart er fremgået af finansministerens manglende svar heroppefra, kombineret med det, han har sagt, at de mål, man har opstillet, ved man godt at man ikke kan realisere.

Når finansministeren ikke vil svare på det heroppefra, er det selvfølgelig udtryk for, at han ikke har lyst til at sige, at han godt ved, at der vil være en høj arbejdsløshed også i 1990. Det er selvfølgelig ikke skægt at stå heroppe og sige, og det korresponderer ikke særlig godt med den jubeloptimisme, statsministeren sædvanligvis lægger for dagen. Jeg synes dog i det mindste, at finansministeren lagde ud i starten her med noget, der var lidt mere sagligt.

Jeg vil godt kommentere det dagsordensforslag, som er fremsat af hr. Svend Auken.

Jeg nåede faktisk ikke at sige noget om det tredje punkt heroppefra, og det synes jeg egentlig er rimeligt at sige. Jeg er såmænd ikke i tvivl om, at hr. Svend Auken godt ved, hvad VS mener om socialdemokratiets forslag om overskudsdeling.

Egentlig synes jeg, det er lidt ærgerligt, at denne debat mest er kommet til at handle om tal. Problemet er vel nok, at når man fremlægger en dagsorden, der er så bred, og hvor man godt vil diskutere tallene også, så bliver det altid den ideologiske ende, der bliver koblet af. Egentlig synes jeg, det var meget bedre med en forespørgsel, hvor man tog de ideologiske aspekter alene og diskuterede dem; så er der en chance for, at man kommer igennem dem.

Som sagt kan vi ikke støtte dette dagsordensforslag, og det kan vi ikke af to årsager. Vi er for det første uenige i den vurdering, der ligger i det, der hedder præambelen, hvor hr. Svend Auken taler om »en meget positiv udvikling i virksomhedernes indtjening«. Det er rigtigt, at de har tjent mere, men vi vurderer det altså ikke som særlig positivt.

Den anden årsag er det sidste punkt, hvor der tales om »en ligelig fordeling af indflydelse og formue mellem ejere og ansatte«. Det knytter sig i virkeligheden meget tæt til det overskudsdelingsforslag, socialdemokratiet går ind for, og som vi er meget, meget kritiske over for, som vi er modstandere af. Derimod er det klart, at vi mener, at der skal være en retfærdig fordeling af skattebyrden. Det har vi sagt masser af gange heroppefra. Det kan vi ikke blive uenige om. Men overskudsdeling er vi afgjort modstandere af.

Jeg synes, at en stor del af problemet i den model, socialdemokratiet nu er kommet frem til, er, at man for det første stadig væk satser på, at det skal være en slags gulerod, for at man på arbejdsmarkedet fra fagbevægelsens side skal være løntilbageholdende. Det er ikke ligefrem det, jeg synes der er brug for i øjeblikket, slet ikke når man står med begge ben i en overenskomstsituation, hvor fagbevægelsen bliver trynet direkte og indirekte fra mange forskellige sider og i virkeligheden står meget svagere, end den har gjort i mange år.

Det andet problem er den model, der siger, at den måde, lønarbejderne skal erhverve indflydelse på investeringerne på, er ved, at de skal være medejere af de enkelte virk-

[Anne Grete Holmsgård]

somheder, og at en større del af overskuddet skal gå til at udbygge egenkapitalen i de enkelte virksomheder. Det forandrer i virkeligheden ikke noget som helst ved investeringsmønstret.

I mine øjne er det ikke de ting, der er nødvendige, hvis man vil lave om på den skæve fordeling i samfundet. Det er nogle investeringer, der først og fremmest har som rettesnor, at de skal være samfundsmæssigt nyttige, og for det andet har som rettesnor, at man skal have en mindre sårbar produktionsstruktur i dette land, og som den tredje rettesnor har, at de skal være under reel kontrol af arbejderne, for det er trods alt dem, der skaber værdierne i dette samfund. Men der bliver næppe mulighed for den lange ideologiske debat . . .

Første næstformand (Knud Østergaard):

Må jeg minde om, at ordføreren taler fra talerstolen, og det ville være en fordel at kunne høre, hvad der bliver sagt.

Anne Grete Holmsgård (VS):

Ja, hvis der er nogle, der ikke kan lide det, så er der jo en hundegang derude.

Jeg vil selvfølgelig meget gerne tage den diskussion med hr. Svend Auken og andre en anden gang, hvor vi virkelig har mulighed for at gå ind på, hvad der skal til af ændringer i de grundlæggende økonomiske strukturer i dette samfund, for at man kan få den lige fordeling af arbejdet og den lige fordeling af ressourcerne, som socialdemokratiet også snakker om. Jeg tror i hvert tilfælde ikke på, at overskudsdeling er vejen, og jeg kan se, at der heller ikke er tillid i fagbevægelsens egne rækker til, at det rent faktisk er vejen frem.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Jeg forstod på hr. Collet, at profitterne var uretfærdigt fordelt inden for kapitalistklassen, i og med at der var en masse, der næsten ikke fik noget. Dertil er der bare at sige, at så må der jo være andre, der får desto mere. Vi kan i alt fald se, at profitterne inden for de sidste par realt er steget med 15 pct., samtidig med at lønningerne ikke er steget. Lønsummen i samfundet er faktisk ikke steget de sidste par år, endskønt der er kommet

flere i beskæftigelse. Man har altså skullet være flere mennesker om at dele den samme kage, mens man på profitsiden har fået en realforøgelse på 15 pct.

Jeg synes ellers, det har været befriende i debatten indtil nu, at man også fra borgerlig side har erkendt, at profitterne er steget. Vi har til gengæld erkendt, at produktionen er steget, at samfundskagen er blevet større. Vi synes bare, det er uretfærdigt, at man så ikke længere kan fordele den ligeligt. Men jeg har forstået, at hr. Collet ikke vil være med til den erkendelse fra regeringens side, at profitterne er steget generelt. Han synes, de kun er steget hos den allerringest stillede del af kapitalisterne. Det tror jeg ikke er et synspunkt, der holder.

(Kort bemærkning).

Collet (KF):

Til hr. Jes Lunde kan jeg sige, at driftsresultaterne ganske rigtigt er bedre, men de er jo forblevet i virksomhederne. Det er det, der er det centrale.

Finansministeren (Palle Simonsen):

Hr. Svend Auken søgte at gøre meget ud af, hvor ked jeg var af at høre om bl.a. den konkurrenceevneforbedring, den tidligere socialdemokratiske regering skabte i 1980-1981. Det generer mig sådan set ikke. Det vil jeg gerne sige klart til hr. Svend Auken. Jeg har også klart erkendt, at sådan var det. Det, jeg synes hr. Svend Auken til gengæld skulle erkende, var, at den jo ikke omsatte sig i øgede investeringer. Og hvorfor gjorde den ikke det? Fordi der var for store lønstigninger, og fordi der var for høj en rente. Det lå ganske klart, og derfor fik vi først ændringen, da der skete et skift i politikken.

Jeg kan til gengæld ikke forstå, at hr. Svend Auken ikke vil give kredit for den stærke vækst, der har fundet sted i Danmark i 1984 sammenlignet med andre vesteuropæiske lande. Det er dog stadig væk en kendsgerning, at væksten har været 4,5 pct. større end i noget andet vesteuropæisk land. Det har naturligvis en årsag, og der kan ikke ses bort fra, at det i høj grad er den politik, regeringen har stået for i de foregående 2½ år.

Jeg synes, hr. Svend Auken gik lidt langt med hensyn til min interesse for Sverige og svenske forhold og den svenske regering.

[Finansministeren]

Det, jeg lagde vægt på, var nogle meget kloge udtalelser af min svenske kollega, men ligefrem at gå så langt, som hr. Svend Auken gjorde, vil jeg advare imod.

Hr. Svend Auken søger til slut ligesom at gøre debatten op og siger, at han har det indtryk, at det er finansministerens holdning, at jo mere ensidig en formuefordeling, vi har, desto bedre. Det er naturligvis en forkert påstand. Det, jeg har sagt under debatten her i dag, er, at der er behov for, at virksomhederne øger deres indtjening i de kommende år, og at de øgede overskud omsættes i investeringer med henblik på stadig væk at forbedre beskæftigelsessituationen. Det er der et stærkt behov for. Men det er ikke det samme som at drage den konklusion, hr. Svend Auken søgte at drage.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Finansministeren spørger bønfaldende – det synes jeg er i orden – om jeg dog ikke ville sige noget anerkendende om de 4,5 pct., som den økonomiske vækst har udgjort i 1984. Det vil jeg gerne sige noget anerkendende om. Jeg har også forklaret, hvad jeg tror baggrunden er.

Det er glædeligt, at Danmark i kraft af en forbedret konkurrenceevne har kunnet udnytte et internationalt opsving. Jeg mener imidlertid ikke, at vi skal være så glade for alle 4,5 pct., fordi en del af de 4,5 pct. skyldes en stigning i det private forbrug i Danmark, som der ingen samfundsøkonomisk begrundelse eller baggrund er for, herunder en stigning i det private forbrug, som har givet sig udslag i en meget betydelig merimport af forbrugsvarer, navnlig den mere luksusprægede del af forbruget, ikke bare biler, men også andre dyre udenlandske forbrugsvarer. Det mener jeg er meget betænkeligt.

Finansministeren er selvfølgelig en pæn mand, og derfor vil han aldrig stå op og sige: jo mere skævt det hele er, jo bedre er det. Jo mere skæv formuefordelingen er, jo bedre er det. Han ved godt, at det lyder ikke godt. Der har netop været foretaget en undersøgelse, som jeg har set refereret i Berlingske Tidende den 20. januar 1985, der viser, at 70 pct. af danskerne faktisk mener, at formuefordelingen og indtægtsfordelingen i dette samfund er meget uretfærdig, så det ved fi-

nansministeren godt at han ikke skal sige. Men det er ikke det samme som, at han ikke tænker det.

Hvad er virkningerne af, at virksomhedernes overskud øges, deres investeringer går i vejret, men der ikke sker nogen form for ændring af ejendomsretten til de derved skabte værdier? Det er naturligvis, at der bliver en stadig mere skæv formuefordeling, og det er også det, vi har fået inden for de seneste år, som jeg har påvist det med en lang række tal.

Derfor er jeg nødt til at sige til finansministeren, som gerne vil være en venlig mand her ved afslutningen af debatten, at før regeringen realistisk vil gå ind i diskussioner om en demokratireform, så bliver der ingen løsning på dette problem.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden af Estrup (RV) (se foran)

vedtoges med 66 stemmer (KF, V, RV, CD, FP og KrF) mod 18 (SF og VS); 40 (S) stemte hverken for eller imod.

Hermed var følgende forslag bortfaldet:

Forslag om motiveret dagsorden af Svend Auken (S) (se foran).

Hermed sluttede forespørgslen.

Meddelelser fra formanden:

Første næstformand (Knud Østergaard):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Nordisk Råd (7/2 85):

Udtræder: Bente Juncker (CD)

Nyt medl.: Helge Adam Møller (KF)

Udtræder: Helge Adam Møller (KF)

Ny stedf.: Fischer (KF)

Udtræder: Kirkegaard (KF)

Ny stedf.: Elisabeth Krog (KF)

[Første næstformand]

Udtræder: Fischer (KF)
Ny stedf.: Kirkegaard (KF)

Udtræder: Elisabeth Krog (KF)
Ny stedf.: Houe (KF)

Kommunaludvalget (8/2 85):

Udtræder: Egon Jensen (S)
Nyt medl.: Søren Hansen (S)

Kulturudvalget (8/2 85):

Udtræder: Hans Hækkerup (S)
Nyt medl.: Søren Hansen (S)

Udvalget for skatter og afgifter (8/2 85):

Udtræder: Egon Jensen (S)
Nyt medl.: Hans Hækkerup (S)

Nordisk Råd (8/2 85):

Udtræder: Egon Jensen (S)
Nyt medl.: Kaj Poulsen (S)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 13. februar 1985, kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 19.09
